

Hoe vergelijkbaar zijn de West-Europese taalexamens?

Een 'case study' naar de B1-leesexamens van het
Goethe Zertifikat en het *Staatsexamen*
op basis van een vertaling.

Jeroen Hendriks

Studentnummer: 1031371

MA-eindwerkstuk Taalwetenschap: Nederlands als Tweede Taal: Docent en Expert

Eerste begeleider: Dr. R. Schoonen

Tweede begeleider: Dr. F. van der Slik

02-10-2019

Radboud Universiteit

Dankwoord

Bij dezen wil ik graag het ICE en Goethe Instituut bedanken voor het beschikbaar stellen van de gebruikte voorbeeldexamens voor dit onderzoek en de toestemming van het Goethe Instituut voor het kunnen maken van een vertaling. Voor het maken van deze vertaling gaat mijn dank uit naar Milou Cremers. Daarnaast wil ik alle taalscholen die aan dit onderzoek hebben deelgenomen hiervoor bedanken. Zonder deze medewerking was het niet mogelijk geweest het onderzoek uit te voeren. Tot slot wil ik mijn begeleider bedanken voor de fijne begeleiding en ondersteuning bij deze scriptie.

Inhoudsopgave

Legenda	1
Samenvatting	2
1. Inleiding	2
2. Common European Framework of Reference (CEFR)	3
2.1 CEFR: Totstandkoming & benadering	3
2.2 CEFR: Opbouw	3
2.3 CEFR: Totstandkoming descriptoren	4
2.4 CEFR: Kritiek	5
2.5 CEFR: Onderwijs & Toetsing	5
2.6 CEFR: Ontwerpen van toetsen	6
3. Algemene vergelijking tussen West-Europese taalexamens	8
3.1 Talen & niveau	8
3.2 Doelgroep	8
3.3 Afnamemomenten	8
3.4 Toetsonderdelen	10
3.5 Verstrekker & belanghebbenden	10
4. Vergelijking van het onderdeel 'lezen' in de West-Europese taalexamens	11
4.1 Aantal teksten & vragen	12
4.2 Soort vragen	12
4.3 Lengte teksten	12
4.4 Leestempo	12
4.5 CEFR-beschrijvingen	13
4.6 Samenvatting & vervolg	14
5. 'Case study': Staatsexamen I & Goethe Zertifikat	15
5.1 Doelgroepanalyse	15
5.2 CEFR-analyse	15
5.3 Leestempo	16
5.4 Woordfrequentie	16
5.5 Frequentiewoordenlijsten	17
5.6 Woordfrequentieanalyse examens	17
5.6.1 Goethe Zertifikat B1	18
5.6.2 Goethe Zertifikat B1 (vertaald)	20
5.6.3 Vergelijking Goethe Zertifikat B1 & vertaling	22
5.6.4 Staatsexamen I	22
5.6.5 Vergelijking Staatsexamen I & vertaalde Goethe Zertifikat B1	25

6. Empirisch onderzoek.....	26
6.1 Methode	26
6.2 Materialen	26
6.3 Proefpersonen	26
6.4 Instructie & afnames	27
6.5 Cesaurocorrectie.....	27
6.6 Resultaten.....	29
6.6.1 Alle proefpersonen.....	29
6.6.2 Geslaagd voor één of beide examens	30
6.6.3 Leestempo: examens niet af.....	32
6.6.4 Itemcontrole vertaling Goethe Zertifikat.....	32
7. Discussie	33
8. Conclusie.....	33
Bibliografie	34
Bijlagen.....	36
<i>Bijlage A: CEFR-leesbeschrijvingen B1</i>	<i>36</i>
<i>Bijlage B: Analyses leesexamens B1</i>	<i>38</i>
<i>Bijlage B1: Analyse Staatsexamen I.....</i>	<i>38</i>
<i>Bijlage B2: Analyse Goethe Zertifikat B1</i>	<i>40</i>
<i>Bijlage B3: Analyse Cambridge B1</i>	<i>42</i>
<i>Bijlage B4: Analyse PTE B1 (2 testen)</i>	<i>44</i>
<i>Bijlage B5: Analyse DELE B1.....</i>	<i>47</i>
<i>Bijlage B6: Analyse DELF B1.....</i>	<i>48</i>
<i>Bijlage B7: Analyse CILS B1</i>	<i>49</i>
<i>Bijlage B8: Analyse DEPLE B1.....</i>	<i>50</i>
<i>Bijlage C: Nederlandse vertaling Goethe Zertifikat B1</i>	<i>51</i>
<i>Bijlage D: Antwoordbladen.....</i>	<i>60</i>
<i>Bijlage D1: Antwoordblad Staatsexamen I.....</i>	<i>60</i>
<i>Bijlage D2: Antwoordblad vertaalde Goethe Zertifikat</i>	<i>61</i>
<i>Bijlage E: Woorden boven B1-niveau</i>	<i>62</i>
<i>Bijlage E1: Moeilijke woorden Staatsexamen I.....</i>	<i>62</i>
<i>Bijlage E2: Moeilijke woorden vertaalde Goethe Zertifikat.....</i>	<i>67</i>
<i>Bijlage E3: Moeilijke woorden Goethe Zertifikat</i>	<i>70</i>

Legenda

CEFR:	Common European Framework of Reference	
STEX:	Staatsexamen	Nederlands taalexamen
CNaVT:	Certificaat Nederlands als Vreemde Taal	Nederlands taalexamen
PTE:	Pearson Test of English	Engels taalexamen
IELTS:	International English Language Testing System	Engels taalexamen
DELE:	Diploma de Español como Lengua Extranjera	Spaans taalexamen
DELF:	Diplôme d'Études en Langue Française	Frans taalexamen
DALF:	Diplôme Approfondi en Langue Française	Frans taalexamen
CIPLE:	Certificado Inicial de Português Língua Estrangeira	Portugees taalexamen
DEPLE:	Diploma Elementar de Português Língua Estrangeira	Portugees taalexamen
DIPLE:	Diploma Intermédio de Português Língua Estrangeira	Portugees taalexamen
DAPLE:	Diploma Avançado de Português Língua Estrangeira	Portugees taalexamen
DUPLE:	Diploma Universitário de Português Língua Estrangeira	Portugees taalexamen
CILS:	Certificazione di Italiano come Lingua Straniera	Italiaans taalexamen

Samenvatting

In dit onderzoek is onderzocht in hoeverre de verschillende West-Europese (lees)examens met elkaar overeenkomen en wat deze overeenkomsten en verschillen tot gevolg hebben voor de vergelijkbaarheid van het niveau van deze examens. De examens zijn met elkaar vergeleken op algemene gegevens, waarna een diepere analyse is gemaakt van de leesexamens, met speciale aandacht voor de CEFR-descriptoren bij 'lezen'. Uit de analyse kwam veel variatie naar voren in de gebruikte CEFR-descriptoren binnen en tussen examens. Om te testen of dit ook voor ongelijkheid zorgde in het niveau van de examens is het oefenexamen *Goethe Zertifikat B1* vertaald naar het Nederlands. Als 'case study' zijn het vertaalde oefenexamen *Goethe Zertifikat B1* en voorbeeldexamen *Staatsexamen I* afgenomen bij leerders van het Nederlands. Proefpersonen maakten beide examens, waarna de behaalde resultaten op deze examens vergeleken werden. Bij de 49 proefpersonen die voor minimaal één examen geslaagd waren, werd op het *Goethe Zertifikat* gemiddeld 2,16 punt hoger gescoord. Het verschil tussen proefpersonen bleek significant ($p < 0,001$). 42 proefpersonen waren hierbij geslaagd voor het *Goethe Zertifikat* en 28 personen voor het *Staatsexamen I*. Wanneer deze 2,16 punt opgeteld worden bij de omgerekende *Staatsexamen I*-scores van de 21 proefpersonen die dit examen niet gehaald hadden, slagen 17 proefpersonen nu wél voor dit examen (81,0%). Het *Staatsexamen I* bleek moeilijker dan het *Goethe Zertifikat*.

1. Inleiding

In 2001 is het Common European Framework of Reference (CEFR) ingevoerd met onder andere als doel om een beschrijvende schaal van taalvaardigheid te verschaffen die op de verschillende talen binnen de Europese Unie (Council of Europe, 2001). Dit is een hele opgave gebleken en er is menigmaal kritiek geuit op de toepasbaarheid van het CEFR (Alderson, 2007; Janssen, 2001; Krumm, 2007). De beschrijvingen van de taalvaardigheid laten nog volop ruimte voor interpretatie en onderdelen als grammatica en woordenschat worden in vage bewoordingen beschreven (Alderson, 2007). Desondanks heeft het CEFR een grote impact gekregen op het taalonderwijs en de toetsing hiervan, althans: de CEFR-levels worden volop gebruikt, zowel in als buiten Europa. Het blijkt echter dat onderwijsinstellingen en ontwerpers van toetsen wel gebruikmaken van de niveaus, maar de koppeling van toetsen en onderwijs met het CEFR inhoudelijk amper toelichten. Er is hierbij vaak geen sprake van een expliciete koppeling tussen het ontworpen materiaal en het CEFR (Alderson, 2007). Op basis hiervan worden in dit onderzoek vraagtekens gezet bij de vergelijkbaarheid van de verschillende taalexamens. *Hoe goed is het niveau van de verschillende West-Europese taalexamens op basis van het geclaimde CEFR-niveau met elkaar te vergelijken?* Hierbij wordt vooral gefocust op het onderdeel 'lezen'. Aan de hand van een 'case study' met een vertaald examen wordt de proef op de som genomen.

Eerst wordt nadere toelichting bij het CEFR gegeven. Dit is in dit onderzoek de bron van waaruit examens met elkaar vergeleken kunnen worden. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de praktische zaken omtrent de examens om een beeld te schetsen van de verschillen en overeenkomsten van de verschillende examens. Het gaat hierbij om examens bij de talen: Nederlands, Engels, Duits, Frans, Spaans, Italiaans en Portugees. Hierna wordt dieper ingegaan op de onderdelen 'lezen' van het overgrote deel van deze examens, waarbij de CEFR-descriptoren teruggezocht worden in de gebruikte teksten. Hiervoor is gebruik gemaakt van de online beschikbare oefenexamens van de desbetreffende examens. Tot slot wordt aan de hand van een 'case study' met het Nederlandse *Staatsexamen I* en het Duitse *Goethe Zertifikat B1* onderzocht hoe deze examens zich qua moeilijkheidsgraad verhouden tot elkaar. Hierbij hebben dezelfde proefpersonen het voorbeeldexamen van het *Staatsexamen I* en een naar het Nederlands vertaalde versie van het voorbeeldexamen van het *Goethe Zertifikat B1* gemaakt. Onderzocht werd of er een verschil zat in de scores van een proefpersoon op beide examens en of dit mogelijke verschil ook tussen de verschillende proefpersonen aanwezig was. *Is een Nederlandse B1 voor lezen gelijk aan een Duitse B1?* Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven wordt naar het verschil in score bij alle proefpersonen en het verschil in score bij een subgroep van proefpersonen die minimaal voor één van de twee examens geslaagd zijn.

2. Common European Framework of Reference (CEFR)

In deze sectie volgt een beknopte beschrijving van het *CEFR*-document. Dit document is belangrijk voor het huidige onderzoek, omdat de *CEFR*-descriptorren als basis gebruikt worden om de verschillende examens met elkaar te kunnen vergelijken. Daarbij volgt het niveau dat aan de examens gekoppeld wordt ook bij dit document. Om deze reden wordt het document zelf hier besproken, waarbij wordt ingegaan op de totstandkoming en gevolgde benadering van het *CEFR*, waarna beschreven wordt op welke manier het *CEFR* opgebouwd is. De descriptorren van het *CEFR* (in het bijzonder bij de taalvaardigheid 'lezen') worden gebruikt in dit onderzoek. Hoe deze descriptorren tot stand zijn gekomen wordt beschreven onder het kopje *Totstandkoming descriptorren*. Hierin is een korte beschrijving te lezen van het Zwitsers onderzoek dat heeft geleid tot de vorming van de gebruikte descriptorren in hoofdstuk 3, 4 en 5 van het *CEFR*.

Naast de lof die het *CEFR* heeft ontvangen, is er ook veel kritiek. Deze kritiek wordt besproken onder *CEFR: kritiek*. Vervolgens wordt ingegaan op het gebruik van het *CEFR* in onderwijs en toetsing, waarbij een aparte sectie gewijd is aan het ontwerpen van toetsen.

2.1 *CEFR: Totstandkoming & benadering*

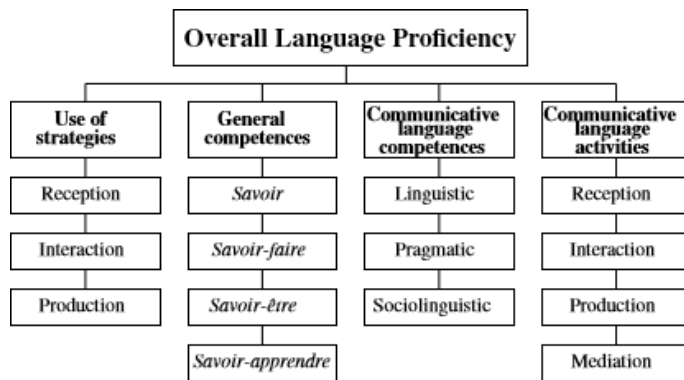
Het *CEFR* is geschreven met twee hoofddoelen: reflecteren en beschrijven. In het *CEFR* wordt dit als volgt beschreven:

- “To encourage practitioners of all kinds in the language field, including learners themselves, to reflect on questions as:
 - What do we actually do when we speak (or write) to each other?
 - What enables us to act in this way?
 - How much of this do we need to learn when we try to use a new language?
 - How do we set our objectives and mark our progress along the path from total ignorance to effective mastery?
 - What can we do to help ourselves and other people to learn a language better?
- To make it easier for practitioners to tell each other and their clientele what they wish to help learners achieve, and how they attempt to do so.” (Council of Europe, 2001, p.xi)

Bij de totstandkoming van het *CEFR* is uitgegaan van de volgende benadering: “The Common European Framework provides a common basis for the elaboration of language syllabuses, curriculum guidelines, examinations, textbooks, etc. across Europe. It describes in a comprehensive way what language learners have to learn to do in order to use a language for communication and what knowledge and skills they have to develop so as to be able to act effectively. The descriptions also covers the cultural context in which language is set. The Framework also defines levels of proficiency which allow learners’ progress to be measured at each stage of learning and on a life-long basis.” (Council of Europe, 2001, p. 1). Hieruit blijkt de brede opzet van het *CEFR* in relatie tot taalverwerving.

2.2 *CEFR: Opbouw*

Het *CEFR* verdeelt het taalniveau van taalgebruikers in zes niveaus van beginner tot vergevorderd (A1-C2). Deze niveaus worden beschreven met een algemene descriptor, maar per niveau worden er in het vervolg van het boek ook descriptorren gevormd bij de verschillende taalvaardigheden als lezen, schrijven, luisteren en spreken. Ook is er aandacht, zij het in algemene bewoordingen, voor linguïstische, sociolinguïstische en pragmatische competenties van de gebruiker. Ook de domeinen en situaties waarin de taal gebruikt wordt komen ter sprake. Een overzicht van de factoren beschreven in het *CEFR* die een beeld van ‘overall language proficiency’ geven is in een figuur gezet in Piccardo, Berchoud, Cignatta, Mentz & Pamula (2011), zie *Figuur 1*.

Figuur 1 CEFR: A descriptive outline (Piccardo, Berchoud, Cignatta, Mentz & Pamula, 2011, p. 55).

Deze figuur is een globaal overzicht van de beschrijvingen in het *CEFR*. In Piccardo, Berchoud, Cignatta, Mentz & Pamula (2011) is bovenstaande figuur per kolom verder uitgewerkt. Deze uitwerking wordt hier niet helemaal behandeld, maar wel volgt hier een verdere beschrijving van de figuur. De eerste en laatste kolom hangen sterk met elkaar samen. In het *CEFR* worden descriptoren gegeven bij verschillende situaties waarbij een bepaalde taalvaardigheid vereist is. Het gaat hierbij om receptieve en productieve vaardigheden, maar men is zich er ook bewust van dat in sommige situaties de taalgebruiker zowel gebruiker als ontvanger is. De taalvaardigheden worden verder onderscheiden in lezen, luisteren, spreken en schrijven met daarbij behorende descriptoren voor verschillende niveaus en situaties. De tweede kolom behandelt de algemene vaardigheden: de 'savoirs'. Het gaat hierbij om vaardigheden die taalgebruikers hebben om de vaardigheden in kolom een en vier uit te kunnen voeren. Het gaat hierbij onder andere om kennis van de wereld en interculturele communicatie (*savoir*), praktische vaardigheden zoals sociale vaardigheden (*savoir-faire*), persoonlijke eigenschappen (*savoir-être*) en het vermogen om te leren (*savoir apprendre*). De derde kolom behandelt ten slotte andere talige vaardigheden. Hierbij gaat het onder andere (maar niet uitsluitend) om kennis op het gebied van woordenschat, grammatica en uitspraak, maar ook om pragmatische vaardigheden, zoals oorzaak-gevolgbeschrijvingen.

Na de beschrijvingen in het *CEFR* van taalvaardigheid volgt een overzicht van hetgeen bekend is over taalleren en taalonderwijs. De laatste hoofdstukken gaan in op het *CEFR* in combinatie met onderwijs, curriculumvorming en toetsing.

Voor dit onderzoek worden vooral de *CEFR*-descriptoren bij de taalvaardigheid 'lezen' gebruikt, zie *Bijlage A* voor een overzicht van de descriptoren bij het onderdeel 'lezen'. In Council of Europe (2018) zijn deze descriptoren verder aangevuld, maar deze zijn nog niet terug te vinden in de oefenexamens van de verschillende talen die gebruikt zijn voor de vergelijking in dit onderzoek. Deze examens dateren veelal van voor 2018.

2.3 *CEFR*: Totstandkoming descriptoren

De descriptoren uit hoofdstuk 3, 4 en 5 van het *CEFR* zijn afgeleid uit het *Swiss National Science Research Council project* (1993-1996). Het doel van dit project was om transparante vaardigheidsdescriptoren te ontwikkelen voor verschillende onderdelen van het *CEFR*. In het onderzoek werd gebruikgemaakt van taalleerders uit het voortgezet, volwassenen- en vrijetijdsonderwijs. In totaal deden er 2800 leerders verdeeld over ongeveer 500 klassen met 300 verschillende leraren mee. Er werd onderzoek gedaan bij leerders van het Engels, Duits en Frans. In eerste instantie werd onderzoek gedaan naar interactie, productie en toetsing van docenten in het Engels. Vanaf 1995 kwamen hier receptieve vaardigheden, zelftoetsing en exameninformatie van de drie gebruikte talen bij. Het onderzoek werd toen in alle drie de talen uitgevoerd.

Het onderzoek bestond uit vier fasen:

1. Intuitive phase: analyse van bestaande descriptoren van taalvaardigheden (uit het publieke domein of van contacten van de Council of Europe) en de vorming van descriptieve schalen.
2. Qualitive phase: indelen en beoordelen descriptoren met behulp van docenten.
3. Quantitative phase: afname van verschillende vragenlijsten ter beoordeling van de moeilijkheidsgraad horende bij de descriptor en variatie in de interpretatie van descriptoren (in het bijzonder tussen talen, regio's en onderwijssectoren).
4. Interpretation phase: bepaling scheidingslijnen descriptoren voor de verschillende niveaus

2.4 CEFR: Kritiek

Hoewel veel onderzoekers de voordelen van het CEFR erkennen is er ook veel kritiek geuit op dit document. Zo is er kritiek op het taalgebruik in de CEFR-descriptoren. Deze worden ervaren als moeilijk te begrijpen, vaag, ongedefinieerd en niet precies (Alderson, 2007). Dit kwam ook naar voren in het *Dutch CEFR Project*: van veel termen ontbrak een definitie, er was overlap, ambiguïteit, inconsistentie in gebruikte terminologie en gaten in de CEFR-schaal (Alderson, 2007). Janssen-van Dieten (2001) geeft aan dat deze 'vage' beschrijvingen de vergelijkbaarheid tussen taaltoetsen niet ten goede komt: descriptoren moeten deels geïnterpreteerd worden door de lezer. Verdere afbraak aan vergelijkbaarheid komt doordat ontwerpers van toetsen moeten kiezen tussen de criteria bij beschrijvingen. Het aantal hiervan is te groot om in een toets alle beschrijvingen te behandelen. Daarbij gaat het CEFR ervan uit dat de gevormde 'can do'-statements gelijkwaardig zijn tussen talen. Empirisch bewijs hiervoor ontbreekt (Alderson, 2007). Daarbij is er meer empirisch onderzoek nodig om de CEFR-beschrijvingen te kunnen valideren (Little 2007).

Een ander kritiekpunt is dat het CEFR is opgebouwd als een continuüm van A1 naar C2, waarbij weinig aandacht is voor het verwervingstraject van individuen (Kwakernaak 2010; Figueras 2012). Daarbij is het gebruikelijk dat een taalgebruiker voor de verschillende taalvaardigheden op verschillende niveaus zit (Maes, 2012). Hier wordt bij toetsing vaak geen rekening mee gehouden. Vaak wordt examen gedaan met alle vaardigheden op hetzelfde niveau. (Krumm, 2007).

Hoe belangrijk dit laatste punt is, komt naar voren in de context van immigratie. Slagen voor een taalexamen op een bepaald niveau kan een voorwaarde zijn voor een verblijfsvergunning of inburgering, terwijl een immigrant wellicht prima kan inburgeren met vaardigheden op verschillende CEFR-niveaus. Hierbij kan het voldoende zijn als sommige vaardigheden onder het gestelde niveau worden beheerst (Krumm, 2007). Doordat bij toetsen aan alle vaardigheden voldaan moet worden op een bepaald niveau, kan het voorkomen dat mensen die prima zouden kunnen functioneren in de samenleving op dit gebied niet aan de inburgeringseisen voldoen. Daarbij zijn immigranten niet meegenomen als doelgroep bij de vorming van de descriptoren van het CEFR (Krumm, 2007). Voor laagopgeleiden en analfabeten zal het haast onmogelijk zijn om de hogere niveaus te halen, aangezien deze vaak gekoppeld zijn aan academische ontwikkeling van een taalleerder (Janssen-van Dieten, 2001; Kwakernaak 2010; Kwakernaak 2012).

2.5 CEFR: Onderwijs & Toetsing

Het CEFR heeft gezorgd voor een verschuiving in het vreemde taalonderwijs van theorie naar praktijk, waarbij er minder aandacht is voor grammatica en spelling, maar meer voor spreken, schrijven, lezen en luisteren in praktische situaties (Maes, 2012). Hierbij ligt de focus op het communicatief kunnen functioneren van taalgebruikers. Daarnaast is er een verschuiving van wat een leerder niet kan, naar wat een leerder wel kan (Maes, 2012; Figueras, 2012; Little, 2007). Veel tekstboeken, cursussen en toetsen zijn gekoppeld aan een CEFR-niveau. Een onderbouwing van deze koppeling is vaak niet aanwezig (Alderson, 2007). Figueras (2012) geeft aan dat labels soms geïsoleerd van de descriptoren van het CEFR lijken te worden gebruikt. Er heeft wel een verandering bij toetsen plaatsgevonden in beoordelingsschema's en niveaubeschrijvingen om de descriptoren van het CEFR te matchen, maar er zijn geen gepubliceerde studies naar de veranderingen in testen en de effecten op de validiteit of een vergrote relevantie (met uitzondering van de taalexamens in

Centraal-Europa). Dit blijkt ook uit Andringa (2015). Hierin wordt beschreven dat aangaande het *Staatsexamen I* en het *Staatsexamen II* de cesuur omhoog is gezet, maar dat dit verder weinig consequenties voor kandidaten en beoordelaars heeft: inhoudelijk verandert er niks en ook de soort taken blijven hetzelfde. In tekstboeken zijn ook onderdelen terug te vinden zoals portfolio's, 'self-assessment charts' en 'can do'-werkbladen, maar de inhoud hiervan is vaak niet mee veranderd met en/of naar het *CEFR*. Daarnaast worden de *CEFR*-labels tegenwoordig standaard gebruikt in het taalonderwijs (ook bij een moedertaal) met verschillende mate van validiteit. Figueras (2012) geeft als gebied waar actie moet worden ondernomen aan dat de verantwoordelijkheid aangaande de koppeling met het *CEFR* bij de gebruikers van het *CEFR* ligt.

Het *CEFR* is oorspronkelijk bedoeld als een gemeenschappelijke basis voor het ontwerpen van syllabi, curricula, examens, tekstboeken, etc. in Europa. Zoals hierboven beschreven is het onmogelijk om te zeggen dat dit op grote schaal gelukt is. Little (2011) stelt een democratisering van tweedetaaleducatie voor door middel van:

- i) Ontwerpen van curricula die de behoeftes van leerders weergeven en expliciet accommoderen bij het initiatief en de controle van leerders.
- ii) Implementeren van curricula op een dusdanige manier dat de autonomie van leerders wordt bevorderd.
- iii) Werken naar een toetscultuur, waarbij externe toetsen in een continuüm aansluiten bij de toetsing van docenten, peers en zelftoetsing.

Dit laatste punt is ook belangrijk voor de vorming van de curricula. Toetsinvloeden kunnen immers doorwerken in de vorming van curricula middels backwash: examens hebben invloed op curricula en docenten (Hughes, 2003). Daarbij hebben docenten de neiging lessen af te stemmen op toetsen, het zogenaamde 'teaching to the test' (Andringa, 2015).

2.6 *CEFR*: Ontwerpen van toetsen

Davidson en Fulcher (2007) noemen het *CEFR* een waardevol en zelfs optimistisch startpunt voor het ontwikkelen van taaltoetsen. De ontwikkelaar kan zelf het doel en gewenste effect van de test bepalen, waarbij de ontwikkelaar het taalkundig en communicatief huiswerk moet doen (Davidson & Fulcher, 2007). Gebruikers moeten een extra laag toevoegen aan hun reflectie op toetsing gebruikmakend van zowel contextuele aspecten als universeel georiënteerde hulpmiddelen en bronnen (Piccardo, 2012).

De rol van toetsing is in het *CEFR* van 2001 vrij klein (Maes, 2012). In 2009 heeft het Council of Europe een handleiding op laten stellen ter bevordering van de koppeling van het *CEFR* en toetsing. Het doel van deze handleiding is: "to help providers of examinations to develop, apply and report transparent, practical procedures in a cumulative process of continuing improvement in order to situate their examination(s) in relation to the Common European Framework (*CEFR*)". Hierbij wordt vermeld dat het toetsontwerpers vrij staat de handleiding te gebruiken en dat er geen verplichting is tot het gebruik hiervan. De handleiding kan een middel zijn om de claims die gemaakt worden ten opzichte van het *CEFR*-niveau te valideren. De *Manual* benoemt vier gerelateerde procedures: familiarisatie met het *CEFR*, specificatie van de dekking van het examen, standaardisatie middels implementatie van het *CEFR* en empirische validatie van testdata. In de *Manual* wordt vermeld dat het niet de bedoeling is om voor te schrijven wat te doen en hoe dit te doen. Het staat iedereen vrij om de gepaste benaderingen te gebruiken voor de te ontwikkelen toets.

De validering van het *CEFR*-niveau is ondanks het open karakter van het *CEFR* wel belangrijk. Verschillende toetsen claimen een bepaald *CEFR*-niveau te hebben, maar de door het *CEFR* en de *Manual* zo gewenste transparantie van dit niveau is soms ver te zoeken (Alderson, 2007; Figueras, 2012). Maes (2012) stelt daarbij dat de *Manual* niet kan garanderen dat alle testen die claimen B1 te zijn ook daadwerkelijk op dit niveau zijn of dat B1 hetzelfde betekent tussen talen. Er wordt vaak met behulp van beoordelaars een item toegeschreven aan een *CEFR*-niveau, maar tussen de beoordeling van deze beoordelaars zit variatie (Harsch & Hartig, 2015; Kecker & Eckes, 2010; Moe, 2008). Het open en flexibele karakter van het *CEFR* staat de vergelijkbaarheid van kwalificaties in de weg

(Janssen-van Dielen, 2000).

Hardcastle, Bolton en Pelliccia (2008) beschrijven de drie belangrijkste dimensie om het niveau van een test te bepalen: 1) lexicaal-grammaticaal/morfo-syntactisch 2) pragmatisch/functioneel 3) cognitief. Ter controle van de vertaling, die in de 'case study' wordt gebruikt, wordt onderzoek gedaan naar het lexicaal (en in mindere mate grammaticaal) verschil in de gebruikte examens. De West-Europese leesexamens worden op de tweede dimensie onderzocht, waarbij gebruik wordt gemaakt van de 'can-do statements' van het *CEFR* bij het onderdeel 'lezen'.

Nu het *CEFR* besproken is wordt overgegaan op een analyse van het gebruik hiervan in de verschillende West-Europese taalexamens. In eerste instantie wordt naar de vorm en achtergrond van het examen gekeken. Vervolgens worden de onderdelen 'lezen' dieper bestudeerd, waarbij de *CEFR*-descriptoren teruggezocht zijn in de gebruikte teksten van de proefexamens. In verband met de beperkte middelen voor het huidige onderzoek was het onmogelijk om even uitgebreid onderzoek te doen als gedaan bij *The Dutch CEFR Construct Project* en beschreven in de *Manual*. Deze volgende secties dienen dan ook vooral om een indruk te krijgen van de verschillen tussen de examens.

3. Algemene vergelijking tussen West-Europese taalexamens

De verschillende talen binnen het Europees taalgebied kennen een of meerdere examen(s) om het niveau van leerders in deze taal te kunnen toetsen. Deze examens worden gemaakt door verschillende instituten en verschillen qua vorm en soms ook qua doelgroep die het examen voor ogen heeft. Deze factoren kunnen van invloed zijn op het examen zelf en de vergelijkbaarheid van de examens. In deze sectie wordt een overzicht gegeven van de praktische gegevens bij verschillende taalexamens in West-Europa met als doel de variatie tussen de opzet van deze examens te beschrijven. Er wordt een overzicht gegeven van de verschillende examens, CEFR-niveaus, doelgroepen, toetsonderdelen, afnamemomenten en verstrekkers/belanghebbenden, zie *Tabel 1*.

3.1 Talen & niveau

In *Tabel 1* is een inventaris gemaakt van grote taalexamens voor de grootste West-Europese talen. In *Tabel 1* zijn de meeste grote examens meegenomen, maar deze lijst bevat niet alle taalexamens voor de genoemde talen. De talen die in het overzicht zijn meegenomen zijn: Nederlands, Engels, Duits, Frans, Spaans, Portugees en Italiaans. Het Nederlands kent drie verschillende examens: *Inburgeringsexamen* (A2), *Staatsexamen I* (B1) en *II* (B2) en het *CNaVT* (A2 t/m C1). Het *Inburgeringsexamen* en *Staatsexamen* worden vooral gebruikt binnen Nederland, terwijl het *CNaVT* ook buiten Nederland in gebruik is. Ook voor het Engels zijn drie examens opgenomen: *PTE* (A1 t/m C2), *Cambridge* (A2 t/m C2) en *IELTS* (score gekoppeld aan B1 t/m C2). Deze examens zijn drie verschillende examens die naast elkaar bestaan. Het *Inburgeringsexamen* en de *Staatsexamens* zouden gezien kunnen worden als elkaar opvolgend in niveau, vergelijkbaar met het Franse *DELTA* (A1 t/m B2) en *DALF* (C1 en C2). *DELTA* en *DALF* worden daarbij door dezelfde aanbieder gemaakt (CIEP). Voor de overige talen is maar één soort examen opgenomen. De meeste examens toetsen alle niveaus (A1 t/m C2). Alleen voor het Nederlands is geen test op A1-niveau beschikbaar. Dit geldt ook voor het *Cambridge-examen* en *IELTS* benoemt dit niveau ook niet voor het Engels (*PTE* toets A1-niveau wel). Ook het hoogste niveau (C2) wordt niet getoetst in het Nederlands. Examens met een speciale doelgroep naast de algemene examens zijn niet meegenomen in dit overzicht. Dit geldt ook voor de niet-talige onderdelen van het Nederlandse *Inburgeringsexamen*.

3.2 Doelgroep

De meeste examens hebben een algemeen publiek en zijn daarmee breed toepasbaar. Alleen de Nederlandse examens maken hun doelgroep explicieter. Het *Inburgeringsexamen* (zoals de naam al doet vermoeden) richt zich op inburgeringsplichtigen en de *Staatsexamen* richt zich tot aankomend studenten voor het MBO (*Staatsexamen I*) en HBO/universiteit (*Staatsexamen II*). Het *CNaVT* heeft 5 verschillende examens, verdeeld over drie domeinen (maatschappelijk, werk en onderwijs). Hierbij worden in het domein 'maatschappelijk' examens afgenomen op A2- en B1-niveau, terwijl in de andere twee niveaus de examens op B2- en C1-niveau liggen.

3.3 Afnamemomenten

Het aantal afnamemomenten varieert per examen en niveau. Waar het *CNaVT* slechts één keer per jaar en het *CILS* twee keer per jaar afgenomen wordt, is het bijna elke week mogelijk om het *Goethe Zertifikat* te maken. Bij de meeste examens worden het laagste en de hoogste niveaus minder vaak afgenomen dan de niveaus daartussen.

Tabel 1 Algemene vergelijking West-Europese taalexamens

Taal	Examen	Niveaus CEFR	Afname- momenten	Doelgroep	Toetsonderdelen	Verstrekker
Nederlands	Inburgerings- examen NL	A2	Maandelijks (voorlopig)	Inburgeraars	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
	Staatsexamen I en II (STEX I en II)	B1, B2	Maandelijks (voorlopig)	Aankomend studenten	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	CvTE (ICE & CITO)
	CNaVT	A2 t/m C1	1 keer per jaar	Algemeen, werk & onderwijs (HBO/universiteit)	Geïntegreerd	Taalunie Universiteit Leuven
Engels	PTE	A1 t/m C2	7 keer per jaar	Algemeen	Spreken & schrijven, lezen en luisteren	Pearson Inc.
	Cambridge	A2 t/m C2:	Jaarlijks: 10x A2 22x C1 13x B1/B2 5x C2	Algemeen	Spreken & schrijven, lezen en luisteren	Cambridge Assessment English
	IELTS	Scorebereik B1-C2	48 keer per jaar	Werk & onderwijs	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	Cambridge Assessment English British Council
Duits	Goethe Zertifikat	A1 t/m C2	Praktisch elke week	Algemeen	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	Goethe Instituut
Frans	DELTA (A1 t/m B2) DALF (C1, C2)	A1 t/m C2	10 keer per jaar	Algemeen	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	CIEP Franse ministerie van onderwijs
Spaans	DELE	A1 t/m C2	Jaarlijks: 3x A1 4x C1 7x A2 2x C2 5x B1/B2	Algemeen	Lezen, luisteren, schrijven, spreken en grammatica/ woordenschat	Spaanse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Sport Instituto Cervantes (organisator) Universidad de Salamanca (maker)
Portugees	ACESSO (A1), CIPLE (A2), DEPLE (B1), DIPLE (B2), DAPLE (C1), DUPLE (C2)	A1 t/m C2	8 keer per jaar	Algemeen	Lezen, luisteren, schrijven en spreken	CAPLE Universidade de Lisboa
Italiaans	CILS	A1 t/m C2	2 keer per jaar	Algemeen	Lezen, luisteren, schrijven, spreken en grammatica/ woordenschat	Universiteit per Stranieri di Siena

3.4 Toetsonderdelen

De meeste examens toetsen de verschillende onderdelen van taalvaardigheid (lezen, luisteren, schrijven en spreken) los, maar sommige examens hebben een aantal van deze onderdelen (licht) geïntegreerd. Deze geïntegreerde vorm komt vooral bij het *CNaVT* naar voren. Het Italiaanse en Spaanse examen bevat daarnaast een onderdeel dat grammatica/woordenschat toetst. De onderdelen die getoetst worden zijn tussen de verschillende examens vaak gelijk, maar kunnen wel verschillen in de vorm waarin deze onderdelen getoetst worden. Dit geldt zowel tussen verschillende examens als tussen verschillende niveaus van een examen. Hier wordt in verband met de grote variatie niet verder op ingegaan. Alleen voor het onderdeel 'lezen' worden de verschillende tussen de vorm van de examens op B1-niveau beschreven in de volgende sectie.

3.5 Verstrekker & belanghebbenden

De overheid is de opdrachtgever voor een groot aantal examens. Meestal wordt het examen zelf echter gemaakt door een toetsinstituut. Ook worden verschillende examens gemaakt door of in samenwerking met een universiteit (*CNaVT*, *DELE* en *CILS*). Daarnaast zijn er examens die volledig door particuliere instellingen opgesteld worden (*STEX*, *Goethe Zertifikat* en *PTE*). Een duidelijke verdeling is te zien bij het *DELE*-examen, waarbij het ministerie van onderwijs de opdrachtgever is, de universiteit van Salamanca het examen maakt en het Cervantes Instituut verantwoordelijk is voor de uitvoering van het examen.

4. Vergelijking van het onderdeel 'lezen' in de West-Europese taalexamens

In *Tabel 2* worden een aantal van de eerder genoemde taalexamens geanalyseerd aangaande het onderdeel 'lezen' op B1-niveau. Sommige examens zijn niet meegenomen in onderstaand overzicht. Dit omdat lezen geïntegreerd is met andere onderdelen (*CNaVT*), geen examen op B1-niveau aanwezig is (Nederlands inburgeringsexamen) of de toetsscore op een schaal beoordeeld wordt, waarbij een scorebereik met een niveau correspondeert (*IELTS*). Meegenomen zijn de taalexamens zoals te zien in *Tabel 2*. In deze tabel zijn de algemene en meetbare gegevens bij deze examens opgenomen. Hierbij is gekeken naar: aantal teksten en vragen, soort vragen, lengte teksten en het benodigde leestempo. Deze kenmerken zijn gekozen omdat ze van invloed zijn op het leestempo, het aantal verschillende descriptoren dat getoetst kan worden en de gokkans bij het beantwoorden van de vragen. Verderop volgt in *Tabel 3* een overzicht van de *CEFR*-descriptoren die in de teksten teruggevonden kunnen worden. Beide tabellen betreffen overzichtstabellen. De examens zijn individueel geanalyseerd en per tekst zijn de gegevens genoteerd. Voor de gegevens bij de afzonderlijke examens en tekst zie *Bijlage B*.

Tabel 1 Algemene vergelijking West-Europese leesexamens.

	STEX (NL)	Goethe (DE)	DELE (ES)	DELFI (FR)	Cambridge (UK)	PTE (UK) ¹	DEPLE (PO)	CILS (IT)
Aantal teksten	8	6	5 (1 tekst gramm.)	2	5	5	3	3
Aantal vragen	41	30	30 (1 tekst gramm.)	29	35	25	20	19
Soort vragen	Meerkeuze	• Meerkeuze • Matchen • ja/nee (en goed/fout)	• Meerkeuze • Matchen • Gatentekst met opties	• Meerkeuze • Ja/nee en goed/fout (deel met verklaring) • Open	• Meerkeuze • Matchen • Goed/fout • Gatentekst (meerkeuze)	• Meerkeuze • Short answer • Gatentekst (meerkeuze)	• Meerkeuze • Matchen	• Meerkeuze • Terugzoeken in tekst • Volgorde
Lengte teksten (woorden)	343-827	20-351	44-472	75-472	13-453	14-300 (1) 16-300 (2)	10-227	235-344
Woorden/ minuut	61,4	42,0	42,1	40,6	52,2	44,6 (1) 46,9 (2)	57,4	33,0
Lengte examen (woorden)	6749	2729	2947	1421	2742	1412 (1) 1484 (2)	1723	1483
Tijd (minuten)	110	65	70	35	52,5 ² (90 incl. schrijven)	31,7 ² (95 incl. schrijven en luisteren)	30	45

¹ Op basis van twee oefenexamens.

² Op basis van het aantal te behalen punten voor het onderdeel 'lezen': punten lezen/punten totaal*totale tijd

4.1 Aantal teksten & vragen

Niet alle examens hebben evenveel teksten. Aangezien de examens ook niet allemaal even lang duren, zegt dit niet zoveel. Wanneer er meer tijd op het examen is, kunnen er immers ook meer teksten gelezen worden. Het examen dat het langst duurt, kent dan ook de meeste teksten: *Staatsexamen I* met 8 teksten. Hierop volgt het Goethe Zertifikat met 6 teksten en het DELE, Cambridge en PTE met 5 teksten. Examens met relatief weinig teksten zijn het DEPLE en CILS. Het DELF heeft slechts 2 teksten. Hierbij moet vermeld worden dat ook tekstlengtes variëren. Vooral de Engelse examens hebben veel korte teksten.

Het langste examen (STEX) heeft de meeste vragen (41). Dit wordt gevolgd door het Cambridge-examen met 35 vragen, waarna er een aantal examens zijn met rond de 30 vragen: Goethe Zertifikat (30), DELE (30) en DELF (29). Examens met relatief weinig vragen zijn de PTE (25), het DEPLE (20) en het CILS (19).

4.2 Soort vragen

Alle examens maken gebruik van meerkeuzevragen in combinatie met (een) andere vraagsoort(en), met uitzondering van het Staatsexamen dat enkel meerkeuzevragen heeft. Andere vraagsoorten die veel voorkomen zijn matchen (4 examens), een gatentekst met meerkeuze/opties (3) en ja/nee-en/of goed/fout-vragen (DELF vraagt hier bij een deel van de vragen ook om a.d.h.v. een open vraag een verklaring voor het gekozen antwoord te geven). Verder maken twee examens gebruik van open vragen (DELF en PTE), waarbij de PTE dit in een 'short answer' variant doet en het DELF een langer antwoord vraagt. Tot slot kent het CILS de meest afwijkende vraagsoorten. Naast de in alle examens gebruikelijke meerkeuzevragen vraagt het CILS ook om aan te geven of stellingen in de tekst aanwezig zijn en bij de laatste vraag is een tekst in stukken geknipt, welke door de kandidaat vervolgens in de juiste volgorde gezet moet worden.

De meeste examens maken gebruik van drie verschillende vraagsoorten (5). Minder vraagsoorten gebruiken het Staatsexamen (alleen meerkeuzevragen) en het DEPLE met meerkeuzevragen en matchen. Het Cambridge-examen kent van alle examens de meeste vraagsoorten (4).

4.3 Lengte teksten

De meeste examens gebruiken zowel lange als korte teksten, waarbij de korte teksten vaak advertenties, mededelingen of beschrijvingen zijn. Alleen het Staatsexamen en het CILS hebben alleen relatief lange teksten in het examen. De kortste tekst in het Staatsexamen is hierbij bijna even lang als de langste tekst van het CILS (respectievelijk 343 en 344 woorden). De 'korte' teksten van het DELF zijn relatief lang, waarbij de kortste tekst 75 woorden bevat. De lengte van teksten kan samenhangen met de opbouw van een tekst en de CEFR-descriptoren. (Korte) opzoekteksten vragen bijvoorbeeld om een andere benadering dan langere informatieve teksten.

4.4 Leestempo

Het leestempo dat nodig is bij de verschillende examens varieert. De meest examens zitten rond de 42 woorden/minuut: Goethe Zertifikat (42,0), DELE (42,1), DELF (40,6) en PTE (44,6/46,9). Het examen met het minste aantal woorden per minuut is het CILS met 33,0 woorden per minuut. Examens waar kandidaten minder leestijd hebben zijn het Cambridge (52,2), DEPLE (57,4) en het Staatsexamen (61,4). Bij de Engelse examens is lezen een onderdeel in een langer durende test. Om tot een woordenaantal per minuut te komen is gekeken naar de te behalen score voor het onderdeel lezen en het gehele examen, welke vervolgens door elkaar gedeeld zijn en vermenigvuldigd met de tijd die voor het hele examen staat. Een kanttekening moet geplaatst worden aangaande het woordenaantal. Niet alle talen leggen woordgrenzen op dezelfde manier. Waar bijvoorbeeld het Engels en Spaans samenstellingen los schrijven, worden deze in het Nederlands en Duits aan elkaar geschreven. Het woordenaantal in het Nederlands en Duits zou daarom groter worden als dit gelijk getrokken wordt met het Engels en Spaans, waarmee het leestempo ook hoger komt te liggen. Wordenaantal is hiermee geen consistente maat, maar uit de

vergelijking komt wel duidelijk naar voren dat bij het *Staatsexamen* een, in verhouding met de andere examens, hoog leestempo gevraagd wordt van de kandidaten. In de 'case study' gaat het alleen om het Nederlands en Duits. Deze talen hebben een vergelijkbare manier van woordopbouw en zijn daarmee beter te vergelijken. Het woordenaantal is overgenomen van de woordenteller in 'Microsoft Word'.

4.5 CEFR-beschrijvingen

In *Tabel 3* is te zien hoe de CEFR-beschrijvingen verdeeld zijn in het examen. In de tabel staan het aantal teksten dat past bij een van de vier CEFR-beschrijvingen gevolgd door het percentage waarin dit resulteert per examen. Achter het examen staat tussen haakjes het totaal aantal teksten in het examen. Sommige teksten bevatten meerdere CEFR-beschrijvingen. Bij twee beschrijvingen met een tekst wordt een waarde van 0,5 aan beide beschrijvingen toegekend. Voor een volledig overzicht van de CEFR-beschrijvingen per examen en per tekst zie *Bijlage B*. In deze bijlage zijn ook de subbeschrijvingen gegeven op basis waarvan de teksten ingedeeld zijn binnen een bepaalde CEFR-beschrijving. Dit is voor alle beschrijvingen gedaan met uitzondering van 'Reading for information and argument'. Hiervoor is gekozen, omdat bij 'Reading for information and argument' de scheidslijn tussen de subbeschrijvingen niet altijd even duidelijk is.

De CEFR-beschrijvingen zijn deels interpretatie van de onderzoeker. De examens zijn allemaal op dezelfde manier benaderd. Daarbij zijn de CEFR-descriptoren bij het Goethe Zertifikat benoemd in het document van het oefenexamen. Deze descriptoren kwamen overeen met de descriptoren die door mij toegeschreven zijn aan deze teksten. Wanneer iemand anders dit onderzoek herhaalt, vallen de cijfers wellicht anders uit. Helaas was het voor dit onderzoek niet mogelijk met meerdere beoordelaars te werken. De precieze verdeling van de CEFR-beschrijvingen is van ondergeschikt belang en deze verdeling is hier vooral gebruikt om aan te tonen dat er een verschil zit in de behandelde CEFR-descriptoren tussen de verschillende examens, waarvan alle examens bij B1-niveau claimen aan te sluiten.

Tabel 2 Vergelijking CEFR-descriptoren West-Europese leesexamens.

	STEX (8)	Goethe (6)	DELE (4) ³	DELFI (2)	Cambridge (5)	PTE (5) ⁴	DEPLE (3)	CILS (3)
Correspondence ⁵	0% (0)	16,7% (1)	37,5% (1,5)	0% (0)	30% (1,5)	0% (0) -1 20% (1) -2	16,7% (0,5)	33,3% (1)
Information and argument	50% (4)	50% (3)	50% (2)	50% (1)	20% (1)	60% (3) -1 40% (2) -2	66,7% (2)	33,3% (1)
Orientation ⁶	25% (2)	16,7% (1)	12,5% (0,5)	50% (1)	50% (2,5)	20% (1) -1 20% (1) -2	16,7% (0,5)	33,3% (1)
Instruction	25% (2)	16,7% (1)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	20% (1) -1 20% (1) -2	0% (0)	0% (0)

³ Tekst 5 met grammaticavragen is buiten beschouwing gelaten.

⁴ Op basis van twee oefenexamens.

⁵ Kanttekening bij 'Reading for correspondance': Sommige teksten die onder deze categorie zijn geschaard hangen tussen 'Reading for correspondance' en 'Reading for information and argument'. Vanwege het persoonlijke karakter van deze teksten is toch gekozen voor 'Reading for correspondance'. Het gaat hier bijvoorbeeld om de beschrijving van een kinderfeestje door ouders.

⁶ Kanttekening bij 'Reading for orientation': De grens tussen 'Reading for orientation' en 'Reading for information and argument' is niet altijd even duidelijk. Dit gaat naar interpretatie van de onderzoeker. Wanneer voor 'Reading voor orientation' is gekozen, wordt bij het betreffende examens de subbeschrijving van het CEFR-onderdeel vermeld.

Uit de analyse blijkt een grote variatie tussen de examens. 'Reading instruction' komt alleen voor in het *Staatsexamen I*, *Goethe Zertifikat* en beide versies van de *PTE*. De overige examens behandelen dit onderdeel niet. 'Reading correspondence' komt niet voor in het *Staatsexamen*, *DELTA* en proefexamen 1 van de *PTE*, maar wel in de overige examens

De nadruk lijkt te liggen op 'Reading for information and argument'. Alle examens met uitzondering van het *Cambridge*-examen (20%) behandelen dit onderdeel met het grootste percentage teksten (*Goethe Zertifikat*, *DELTA* en *CILS* gedeeld met 'Reading for orientation', waarbij het *CILS* drie teksten heeft verdeeld over de twee eerder genoemde categorieën en 'Reading for correspondence' in een gelijke verhouding). Vooral het *DELE* wordt gedomineerd door 'Reading for information and argument' met 66,7% van de teksten die vallen binnen deze *CEFR*-beschrijving. Het *PTE* heeft ook veel teksten die aansluiten bij deze beschrijving met 60% (proefexamen 1) en 40% (proefexamen 2). Ook het *Goethe Zertifikat*, *DELTA*, *DELE* en *Staatsexamen* behandelen deze *CEFR*-beschrijving veel met 50% van de teksten. Voor het *DELTA* geeft dit een relatief vertekend beeld, aangezien dit examen maar twee teksten heeft. Voor alle examens geldt daarbij dat het aantal teksten relatief klein is. De andere tekst behandelt 'Reading for orientation'. 'Reading for orientation' komt voor in alle examens.

4.6 Samenvatting en vervolg

Uit bovenstaande analyses en de behandeling van het *CEFR* blijkt dat er grote verschillen zitten tussen de taalexamens in West-Europa. Wel gebruiken al deze examens de *CEFR*-labels (A1-C2). In het vervolg dat onderzoek wordt aan de hand van een 'case study' een vergelijking getrokken tussen het onderdeel 'lezen' van het *Staatsexamen I* en het *Goethe Zertifikat B1*, waarbij onderzocht wordt of beide examens een vergelijkbaar niveau hebben of dat hier een verschil in zit: *is een Nederlandse B1 gelijkwaardig aan een Duitse B1 (en vice versa)?* Hiervoor worden van de proefexamens van deze toetsen gebruikt, waarbij het Duitse examen naar het Nederlands vertaald is.

5. 'Case study': Staatsexamen I en Goethe Zertifikat

Om te onderzoeken hoe vergelijkbaar het niveau van taalexamens, die het zelfde CEFR-niveau claimen, tussen verschillende talen is, wordt in deze 'case study' een tweetal examens met elkaar vergeleken: het *Staatsexamen I*⁷ en het *Goethe Zertifikat B1* (de officiële oefenexamens). Het *Goethe Zertifikat B1* is vertaald naar het Nederlands. Het Staatsexamen I en de Nederlandse vertaling van het *Goethe Zertifikat B1* zijn afgenomen bij verschillende taalscholen, waarbij dezelfde personen beide examens hebben gemaakt. De resultaten van deze individuen zijn vervolgens met elkaar vergeleken. De vertaling van het *Goethe Zertifikat* is opgenomen in *Bijlage C*.

Hierbeneden volgt een herhaling van een deel van de analyse in eerdere secties en een uitgebreidere analyse van deze beide examens. Er wordt ingegaan op de doelgroep, aansluiting bij de CEFR-descriptoren, het leestempo en een analyse van het woordniveau in de examens met behulp van frequentielijsten. Het Duitse *Goethe Zertifikat B1* wordt op basis van woordenschatfrequentie vergeleken met de vertaling, waarna deze vertaling vergeleken wordt met het Staatsexamen I. Na deze vergelijking wordt de 'case study' besproken met de resultaten die hieruit volgden.

5.1 Doelgroepanalyse

De doelgroep van het *Staatsexamen I* en het *Goethe Zertifikat B1* is niet hetzelfde. Het *Goethe Zertifikat* richt zich op een algemeen publiek, terwijl het *Staatsexamen I* ter voorbereiden dient voor aankomende studenten die op MBO-niveau willen gaan studeren. Dit verschil in publiek kan van invloed zijn op de inhoud van het examen, maar aangezien beide examens B1-niveau claimen, zou de moeilijkheidsgraad op talig gebied niet van elkaar mogen verschillen.

5.2 CEFR-analyse

Er zit een verschil tussen de verdeling van de CEFR-beschrijvingen tussen het *Staatsexamen I* en het *Goethe Zertifikat B1*, zie *Tabel 4*. Waar bij het *Goethe Zertifikat B1* alle onderdelen aan bod komen, wordt bij het *Staatsexamen I* geen enkele tekst gebruikt om 'reading correspondence' te testen. Het *Staatsexamen I* legt de nadruk op 'Reading for information and argument' met 50% van de teksten voor de beproeving van dit onderdeel. De overige 50% wordt gelijk verdeeld over 'Reading for orientation' en 'Reading for instruction'. Ook het *Goethe Zertifikat* legt de nadruk op 'Reading for information and argument' met 50,0% van de teksten. De overige drie teksten in het *Goethe Zertifikat* zijn gelijk verdeeld over 'Reading for correspondence', 'Reading for orientation' en 'Reading for instruction' (16,7%). Het *Goethe Zertifikat* lijkt hiermee een betere balans en dekkingsgraad aangaande de CEFR-descriptoren te hebben.

Tabel 3 Vergelijking CEFR-descriptoren Staatsexamen I en Goethe Zertifikat.

	<i>Staatsexamen I</i> (8)	<i>Goethe Zertifikat</i> (6)
Correspondence ⁵	0% (0)	16,7% (1)
Information and argument	50% (4)	50,0% (3)
Orientation ⁶	25% (2)	16,7% (1)
Instruction	25% (2)	16,7% (1)

⁷ Voorbeeldexamen 2017 Staatsexamen I

5.3 Leestempo

In Tabel 5 zijn de leestempo's benodigd voor de originele examens en het vertaalde *Goethe Zertifikat* bij elkaar gezet.

Tabel 4 Vergelijking leestempo Staatsexamen I en Goethe Zertifikat.

	Minuten	Aantal woorden	Woorden/minuut
<i>Staatsexamen I</i>	110	6749	61,4
<i>Goethe Zertifikat B1</i>	65	2636	40,6
<i>Goethe Zertifikat B1 (vertaling)</i>	65	2729	42,0

Uit onderzoek van Deering, Ickenroth en Nienhuis (1986) bleek dat leerlingen die eindexamen Frans deden 68 woorden/minuut in het Frans lazen. Het hedendaagse eindexamen Frans zou op B2-niveau liggen⁸. Het is de vraag of dit veranderd is sinds 1986, maar het is niet uit te sluiten dat dit tempo lager ligt op B1-niveau. Zowel het *Staatsexamen I* als het *Goethe Zertifikat B1* en de vertaling hiervan zit onder deze grens van 68 woorden/minuut. Wel ligt het woordenaantal per minuut met 40,6 en 42,0 bij respectievelijk het *Goethe Zertifikat B1* en de vertaling hiervan veel lager dan bij het *Staatsexamen I* met 61,4 woorden per minuut. Wanneer cijfers niet meegenomen worden in deze analyse vallen deze cijfers met respectievelijk 36,8 en 37,9 woorden per minuut voor het *Goethe Zertifikat* en de vertaling en 55,9 woorden per minuut voor het *Staatsexamen I* iets gunstiger uit, zie Tabel 6. Het grote verschil in leestempo tussen de examens blijft echter aanwezig.

Tabel 5 Vergelijking leestempo Staatsexamen I en Goethe Zertifikat zonder cijfers.

	Minuten	Aantal woorden	Woorden/minuut
<i>Staatsexamen I</i>	110	6146	55,9
<i>Goethe Zertifikat B1</i>	65	2389	36,8
<i>Goethe Zertifikat B1 (vertaling)</i>	65	2465	37,9

5.4 Woordfrequentie

Om een tekst te kunnen begrijpen, moet minimaal 90% van de woorden (lemma's) bekend zijn (Bossers, 2015). Voor de onderzochte B1-examens betekent dit dat 90% van de woorden op A1-, A2- of B1-niveau moet zijn. Volgens Bossers (2015) is er op A2-niveau een receptieve kennis van 2000 woorden en op B1-niveau een receptieve kennis van 5000 woorden.

Om dit te controleren is een analyse gemaakt van het voorbeeldexamen *Staatsexamen I 2017* en het voorbeeldexamen B1 van het *Goethe Zertifikat* en de vertaalde versie van dit Duitse examen. Het woordniveau is gecontroleerd aan de hand van de frequentiewoordenlijsten voor het Nederlands en Duits. De eerste 2000 frequentste woorden vallen binnen het A-niveau. De woorden op plaats 2001-5000 vallen binnen niveau B1. Hierbij is ook rekening gehouden met de grammaticale vorm waarin deze woorden zich bevinden.

Om te controleren bij welk niveau de grammaticale vorm van woorden hoort, is gebruik gemaakt van Huitema (2017): *Dutch Grammar* van Van Dale voor het Nederlands. De Duitse tegenhanger uit dezelfde serie *Grammatica van het Duits* (Maes & Sweep, 2017) is gebruikt voor het Duitse examen. In dit boek zijn de grammaticale onderdelen van respectievelijk het Nederlands en Duits toegeschreven aan specifieke CEFR-niveaus. Hierbij zijn deze onderdelen ook opgedeeld in verschillende stappen van verwerving met de daarbij horende CEFR-niveaus. A-woorden in een grammaticale B1-vorm of hoger worden aan het hogere niveau toegeschreven.

⁸ erk.nl/leerling/erkenvwo, geraadpleegd op: 09-07-2019.

5.5 Frequentiewoordenlijsten

Voor het Nederlands is gebruik gemaakt van de *Basiswoordenlijst – 2000 meest gebruikte woorden* (naar Kleijn & Nieuwborg, 1983) en de frequentielijst van 2001-5000 woorden uit de *Hazenbergh & Hulstijn-lijst* (Bossers, Kuiken & Vermeer, 2015). Woorden in Kleijn en Nieuwborg (1983) vallen binnen A-niveau. Woorden in Bossers, Kuiken en Vermeer (2015) vallen binnen B1-niveau. Voor het Duits is gebruik gemaakt van Jones en Tschirner (2006) aangevuld met Tschirner (2008)⁹. In dit boek zijn de 4037 meest frequente woorden genoemd op basis van een corpus van 4 miljoen woorden. Tschirner (2008) heeft deze woordenlijst aangevuld tot en met 5035 woorden. Andere kandidaten waren de lijsten van Michéa (1965), Pfeffer (1964), Morgan (1929), Baldegger, Müller en Schneider, (1980) en het Deutscher Volkshochschul-Verband en Goethe-Institut (1972), maar deze bleken alle niet geschikt doordat het woordenaantal te klein was of doordat ze aangevuld waren met andere woorden op basis van hetgeen handig leek om aan studenten te leren.

5.6 Woordfrequentieanalyse examens

Bij het analyseren van de examens zijn de teksten afzonderlijk behandeld. De vragen zijn losgekoppeld van de bijbehorende teksten, maar wel wordt gekeken of moeilijke woorden hierin herhaald worden vanuit de tekst. Ook de instructie wordt los geanalyseerd. Er is onderscheid gemaakt tussen A-woorden, B1-woorden¹⁰, samengestelde woorden van A- en B1-niveau, woorden boven B1-niveau (en samenstelling van boven en onder/op B1-niveau), 'moderne' woorden die waarschijnlijk niet zijn meegenomen in de woordenlijst en namen (persoons-, bedrijfs- en plaatsnamen). Het aantal voorkomens van deze woorden wordt uitgedrukt in een percentage. Woorden boven B1-niveau (inclusief samenstelling met een woord boven B1-niveau en 'moderne' woorden) worden vervolgens gesplitst in het aantal woorden en het aantal lemma's dat voorkomt. Het percentage lemma's dat hieruit volgt komt tot stand door het aantal unieke lemma's te delen door het totale aantal woorden. Er wordt dus niet gedeeld door het totaal aantal lemma's. Hiervoor is gekozen in verband met de arbeidsintensieve benadering die dit zou vereisen bovenop de reeds uitgebreide analyse. De aantallen zijn daarbij klein genoeg dat er geen grote verandering verwacht worden wanneer wel door lemma's gedeeld zou zijn in plaats van het totaal aantal woorden. Er is geen rekening gehouden met vaste uitdrukkingen. Cijfers geschreven als cijfers zijn niet meegenomen in de analyse. In *Bijlage E* staat een lijst met daarin alle woorden boven B1-niveau (inclusief 'moderne' woorden) per tekst voor beide examens. Deze 'moderne' woorden worden in de analyse onder >B1-niveau behandeld. Namen zijn wel meegenomen in het woordenaantal, maar niet bij een woordniveau.

Binnen de groep boven B1-niveau wordt onderscheid gemaakt tussen woorden die volledig boven B1-niveau liggen en samengestelde woorden, waarbij een deel van de samenstelling onder B2-niveau ligt en waaruit nog betekenis gehaald kan worden. Of er betekenis afgeleid kan worden uit dit woord is interpretatie van de onderzoeker. Ook moderne woorden worden ingeschaald boven B1-niveau. Het gaat hier slechts om enkele woorden. Wanneer alle percentages in een rij opgeteld worden, komt hier niet altijd 100% uit. Dit komt doordat namen niet zijn meegenomen in de tabel. Ook kan er een verschil ontstaan door het afronden op één decimaal.

De examens worden individueel geanalyseerd, waarna een vergelijking wordt getrokken tussen de vertaling en het originele Duitse examen. Dit gebeurt om te controleren of de vertaling en het origineel vergelijkbaar zijn op woordniveau. Vervolgens wordt de vertaling vergeleken met het *Staatsexamen I*. Ook hier wordt gekeken of het woordniveau vergelijkbaar is. Opgemerkt moet worden dat de frequentielijsten van het Duits en Nederlands een andere oorsprong hebben. Dit kan zorgen voor een verschil op woordniveau voor het Duitse examen en de vertaling. De woordenlijsten voor de vertaling en het *Staatsexamen I* zijn gelijk en daarmee beter te vergelijken

⁹ Een nieuwe editie van de 5000 meeste frequente woorden op basis van een groter corpus verschijnt dit jaar.

¹⁰ Ook samenstellingen van A-woorden met B1-woorden.

5.6.1 Goethe Zertifikat B1

In *Tabel 7* staat het percentage woorden per tekst onder niveau B2 en boven niveau B1 met in de kolom ernaast vermeld om hoeveel lemma's het gaat bij de woorden boven B1-niveau voor het Duitse Goethe Zertifikat B1.

Tabel 6 Woordniveau per tekst Goethe Zertifikat.

	<i>Tekst <B2</i>	<i>Tekst >B1</i>	<i>Lemma's tekst >B1</i>
<i>Tekst 1 (346)</i>	93,1% (322)	6,1% (21)	3,4% (12)
<i>Tekst 2 (183)</i>	92,3% (169)	3,8% (7)	2,7% (5)
<i>Tekst 3 (189)</i>	89,9% (170)	5,3% (10)	4,2% (8)
<i>Tekst 4 (336) (incl. intro)</i>	83,9% (282)	3,6% (12)	3,3% (11)
<i>Advertentie A (32)</i>	93,8% (30)	3,1% (1)	3,1% (1)
<i>Advertentie B (37)</i>	86,5% (32)	10,8% (4)	10,8% (4)
<i>Advertentie C (29)</i>	93,1% (27)	0% (0)	0% (0)
<i>Advertentie D (46)</i>	80,4% (37)	6,5% (3)	6,5% (3)
<i>Advertentie E (23)</i>	87,0% (20)	4,3% (1)	4,3% (1)
<i>Advertentie F (38)</i>	89,4% (34)	2,6% (1)	2,6% (1)
<i>Advertentie G (30)</i>	90,0% (27)	6,7% (2)	3,3% (1)
<i>Advertentie H (27)</i>	92,6% (25)	0% (0)	0% (0)
<i>Advertentie I (14)</i>	85,7% (12)	0% (0)	0% (0)
<i>Advertentie J (20)</i>	90,0% (18)	0% (0)	0% (0)
<i>Tekst 5 (457) (incl. intro)</i>	93,0% (425)	3,1% (14)	2,0% (9)
<i>Tekst 6 (244) (incl. intro)</i>	92,2% (225)	7,0% (17)	4,5% (11)
<i>Totaal (1755)</i>	90,8% (1593)	4,6% (81)	3,6% (64)

Geen enkele tekst overschrijdt de norm van 10% woorden boven B1-niveau. Alleen 'Advertentie B' van de vierde tekst komt met 0,8% boven deze norm uit. Bij deze aantallen zijn ook samengestelde woorden bestaande uit woorden onder B2-niveau en boven B1-niveau. Het aantal voorkomens van deze samengestelde woorden staat in *Tabel 8*. Wanneer ervan uit gegaan wordt dat aan deze woorden door de lezer betekenis toegekend kan worden en daarom buiten de >B1-groep vallen, daalt het percentage woorden boven B1-niveau licht. Als niet naar 10% >B1-woorden wordt gekeken, maar naar 90% woorden onder B2-niveau, dan voldoen tekst 1, 2, 5 en 6 aan deze eis. Rekenen we echter namen bij A-/B1-woorden, dan halen ook de andere teksten de 90%-norm wel. Het lage percentage in tekst 4 komt vooral door het aantal websites in de advertenties.

Tabel 7 Samenstellingen met een element boven B1-niveau per tekst Goethe Zertifikat.

	<i>Tekst Samenstelling >B1 en A/B1</i>
<i>Tekst 1 (346)</i>	0,9% (3)
<i>Tekst 2 (183)</i>	2,2% (4)
<i>Tekst 3 (189)</i>	0,5% (1)
<i>Tekst 4 (316)</i>	1,3% (4)
<i>Tekst 5 (436)</i>	0,5% (2)
<i>Tekst 6 (227)</i>	3,1% (7)
<i>Totaal (1697)</i>	1,2% (21)

Naast de teksten worden ook de instructie en de vragen onderzocht. Aangeraden wordt dat de woorden voor de instructie minder ingewikkeld zijn dan het niveau van de daadwerkelijke test (Hughes, 2003). Daarom worden de woorden hier ook gesplitst naar A- en B1-niveau. Bij een goede

instructie zouden vooral A-woorden verwacht worden. In Tabel 9 staan de voorkomens van de woorden op de verschillende niveaus. De instructie op het voorblad en bij de vragen kent vooral A-woorden (resp. 90,5% en 86,9%). Woorden boven B1-niveau komen slechts sporadisch voor met respectievelijk 4,8% en 0,6% in de instructie op het voorblad en bij de vragen.

Tabel 8 Woordniveau instructies Goethe Zertifikat.

	A-niveau	B1-niveau	>B1-niveau	Lemma's >B1-niveau
Instructie voorblad (63)	90,5% (57)	4,8% (3)	4,8% (3)	4,8% (3)
Instructie vragen (176)	86,9% (153)	9,1% (16)	0,6% (1)	0,6% (1)
Deel 1 (25), incl. voorbeeld	84,0% (21)	12% (3)	0% (0)	0% (0)
Deel 2 (56), incl. voorbeeld	85,7% (48)	8,9% (5)	1,8% (1)	1,8% (1)
Deel 3 (60), incl. voorbeeld	85,0% (51)	11,7% (7)	0% (0)	0% (0)
Deel 4 (17), incl. voorbeeld	88,2% (15)	5,9% (1)	0% (0)	0% (0)
Deel 5 (18)	100% (18)	0% (0)	0% (0)	0% (0)

Ook de vragen kennen in een ideale situatie woorden van een lager niveau dan getoetst wordt (Hughes, 2003). De vragen zouden daarom vooral woorden op A-niveau moeten bevatten. In Tabel 10 staan de voorkomens van woorden uitgesplitst in A-, B1- en >B1-niveau. Ook het aantal samenstellingen met >B1- en A/B1-woorden, het aantal lemma's bij >B1-woorden en of deze >B1-niveau woorden al genoemd zijn in de tekst zijn meegenomen. Er is onderscheid gemaakt tussen de vragen en de mogelijke antwoorden.

Tabel 9 Woordniveau vragen Goethe Zertifikat.

	A-niveau	B1-niveau	>B1-niveau	Samenstelling >B1 en A/B1	Lemma's >B1	Herhaling uit tekst
Tekst 1 (61)	78,7% (48)	6,6% (4)	8,2% (5)	0% (0)	1,6% (1)	100% (1/1)
vragen (49)	73,5% (36)	8,2% (4)	10,2% (5)	0% (0)	2,0% (1)	100% (1/1)
opties (12)	100% (12)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 2 (75)	92,0% (69)	1,3% (1)	1,3% (1)	1,3% (1)	1,3% (1)	100% (1/1)
vragen (19)	100% (19)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Opties (56)	89,3% (50)	1,8% (1)	1,8% (1)	1,8% (1)	1,8% (1)	100% (1/1)
Tekst 3 (73)	90,4% (66)	1,4% (1)	2,7% (2)	2,7% (2)	2,7% (2)	50% (1/2)
vragen (17)	88,2% (15)	6,7% (1)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
opties (56)	91,1% (51)	0% (0)	3,6% (2)	3,6% (2)	3,6% (2)	50% (1/2)
Tekst 4 (84)	83,3% (70)	8,3% (7)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
vragen (77)	90,9% (70)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
opties (7)	0% (0)	100% (7)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 5 (14)	100% (14)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
vragen (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
opties (14)	100% (14)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 6 (88)	83,0% (73)	9,1% (8)	5,7% (5)	1,1% (1)	5,7% (5)	40% (2/5)
vragen (20)	80,0% (16)	15,0% (3)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
opties (68)	85,3% (57)	7,4% (5)	7,4% (5)	1,5% (1)	7,4% (5)	40% (2/5)
Totaal (395)	86,1% (340)	5,3% (21)	3,3% (13)	1,0% (4)	2,3% (9)	44,4% (4/9)

Belangrijk is op te merken dat het examen verschillende vraagvormen kent. Zo hoeft bij tekst 5 enkel aangegeven te worden of iemand voor of tegen een verbod is. Dit wordt gedaan in de vorm van "Naam: Ja/Nee". Hiermee is er 0% woorden bij de vragen en 100% bij de opties. Bij tekst 4 moeten advertenties gekoppeld worden aan personen. Hier staat steeds enkel "Advertentie:" (B1-woord).

5.6.2 Goethe Zertifikat B1 (vertaald)

In Tabel 11 staat het percentage woorden per tekst onder niveau B2 en boven niveau B1. Bij woorden boven B1-niveau wordt ook het aantal lemma in een percentage uitgedrukt in de aangrenzende kolom.

Tabel 10 Woordniveau per tekst vertaling Goethe Zertifikat.

	Tekst <B2	Tekst >B1	Lemma's tekst >B1
Tekst 1 (360)	93,1% (335)	6,1% (22)	3,6% (13)
Tekst 2 (193)	82,4% (159)	14,0% (27)	10,3% (20)
Tekst 3 (201)	87,6% (176)	8,0% (16)	5,5% (11)
Tekst 4 (328) (incl. intro)	88,4% (290)	9,7% (32)	9,5% (31)
Advertentie A (38)	89,5% (34)	10,5% (4)	10,5% (4)
Advertentie B (39)	87,2% (34)	12,8% (5)	12,8% (5)
Advertentie C (31)	96,8% (30)	0% (0)	0% (0)
Advertentie D (37)	89,2% (33)	8,1% (3)	8,1% (3)
Advertentie E (23)	56,5% (13)	39,1% (9)	34,8% (8)
Advertentie F (42)	97,6% (41)	2,4% (1)	2,4% (1)
Advertentie G (29)	86,2% (25)	13,8% (4)	13,8% (4)
Advertentie H (32)	87,5% (28)	9,4% (3)	9,4% (3)
Advertentie I (17)	94,1% (16)	0% (0)	0% (0)
Advertentie J (20)	80,0% (16)	15,0% (3)	15,0% (3)
Tekst 5 (480) (incl. intro)	91,0% (437)	5,4% (26)	4,6% (22)
Tekst 6 (244) (incl. intro)	88,5% (216)	10,7% (26)	9,0% (22)
Totaal (1806)	89,3% (1613)	8,3% (149)	5,8% (105)

Uit de analyse komen twee teksten naar voren die meer dan 10% >B1-woorden bevatten, namelijk tekst 2 en 6 met respectievelijk 14,0% en 10,7%. Voor tekst 6 is deze overschrijding erg klein (0,7%). Bij deze aantallen zitten ook samengestelde woorden bestaande uit woorden onder B2-niveau en boven B1-niveau. Het aantal voorkomens van deze woorden staat in Tabel 12. Wanneer ervan uitgegaan wordt dat aan deze woorden door de lezer betekenis toegekend kan worden en daarom buiten de >B1-groep vallen, overschrijdt alleen tekst 2 nog de 10% woorden >B1. Als niet naar het aantal voorkomens, maar naar het aantal voorkomende lemma's wordt gekeken, dan overschrijdt alleen tekst 2 de 10%. Wanneer samengestelde woorden hierin ook worden meegenomen, kent geen enkele tekst meer dan 10% woorden boven B1-niveau. Als niet naar de 10% >B1-woorden wordt gekeken, maar naar 90% woorden onder B2-niveau, dan voldoen alleen tekst 1 en 5 aan deze eis. Rekenen we echter namen bij A-/B1-woorden, dan halen ook tekst 3 en 4 deze 90%-norm wel.

Tabel 11 Samenstellingen met een element boven B1-niveau per tekst vertaling Goethe Zertifikat.

	Tekst Samenstelling >B1 en A/B1
Tekst 1 (360)	0,8% (3)
Tekst 2 (193)	2,1% (4)
Tekst 3 (201)	2,0% (4)
Tekst 4 (308)	1,3% (4)
Tekst 5 (459)	1,1% (5)
Tekst 6 (226)	2,7% (6)
Totaal (1747)	1,5% (26)

In *Tabel 13* staan de voorkomens van de woorden op de verschillende niveaus. De instructies op het voorblad en bij de vragen kent vooral A-woorden (resp. 86,4% en 80,2%) bij de instructies.

Tabel 12 Woordniveau instructies vertaling Goethe Zertifikat.

	A-niveau	B1-niveau	>B1-niveau	Lemma's >B1-niveau
Instructie voorblad (59)	86,4% (51)	8,5% (5)	5,1% (3)	5,1% (3)
Instructie vragen (177)	80,2% (142)	11,9% (21)	4,5% (8)	2,8% (5)
Deel 1 (24), incl. voorbeeld	83,3% (20)	4,2% (1)	8,3% (2)	8,3% (2)
Deel 2 (57), incl. voorbeeld	73,7% (42)	14,0% (8)	8,8% (5)	7,0% (4)
Deel 3 (59), incl. voorbeeld	81,4% (48)	15,3% (9)	0% (0)	0% (0)
Deel 4 (17), incl. voorbeeld	88,2% (15)	5,9% (1)	0% (0)	0% (0)
Deel 5 (20)	85,0% (17)	10,0% (2)	5,0% (1)	5,0% (1)

In *Tabel 14* staan de voorkomens van woorden uitgesplitst in A-/B1- en >B1- niveau bij de vragen. Ook het aantal samenstellingen met >B1- en A/B1-woorden, het aantal lemma's bij >B1-woorden en of deze >B1-niveau woorden al genoemd zijn in de tekst zijn meegenomen. Er is onderscheid gemaakt tussen de vragen en de mogelijke antwoorden.

Tabel 13 Woordniveau vragen vertaling Goethe Zertifikat.

	A-niveau	B1-niveau	>B1-niveau	Samenstelling >B1 en A/B1	Lemma's >B1	Herhaling uit tekst
Tekst 1 (69)	82,6% (57)	4,3% (3)	7,2% (5)	0% (0)	1,4% (1)	100% (1/1)
vragen (57)	78,9% (45)	5,3% (3)	8,8% (5)	0% (0)	1,8% (1)	100% (1/1)
opties (12)	100% (12)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 2 (82)	82,9% (68)	7,3% (6)	4,9% (4)	1,2% (1)	4,4% (4)	75% (3/4)
vragen (23)	87,0% (20)	13,0% (3)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Opties (59)	83,1% (48)	5,1% (3)	6,8% (4)	1,7% (1)	6,8% (4)	75% (3/4)
Tekst 3 (78)	82,1% (64)	5,1% (4)	7,7% (6)	5,1% (4)	6,4% (5)	20% (1/5)
vragen (17)	76,5% (13)	5,9% (1)	11,8% (2)	5,9% (1)	11,8% (2)	50% (1/2)
opties (61)	83,6% (51)	4,9% (3)	6,6% (4)	4,9% (3)	6,6% (4)	25% (1/4)
Tekst 4 (90)	67,8% (61)	17,8% (16)	6,7% (6)	0% (0)	5,6% (5)	40% (2/5)
vragen (83)	73,5% (61)	10,8% (9)	7,2% (6)	0% (0)	6,0% (5)	40% (2/5)
opties (7)	0% (0)	100% (7)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 5 (14)	100% (14)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
vragen (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
opties (14)	100% (14)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	0% (0)	n.v.t.
Tekst 6 (90)	80,0% (72)	7,8% (7)	10,0% (9)	0% (0)	6,7% (6)	60% (3/5)
vragen (21)	71,4% (15)	14,3% (3)	9,5% (2)	0% (0)	9,5% (2)	50% (1/2)
opties (69)	82,6% (57)	5,8% (4)	10,1% (7)	0% (0)	5,8% (4)	50% (2/4)
Totaal (423)	79,4% (336)	16,1% (36)	6,9% (29)	1,2% (5)	4,7% (20)	55% (11/20)

Zoals bij het originele Duitse examen reeds vermeld is het belangrijk op te merken dat het examen verschillende vraagvormen kent. Bij tekst 5 hoeft enkel aangegeven te worden of iemand voor of tegen een verbod is. Dit wordt gedaan in de vorm van "Naam: Ja/Nee". Hiermee is er 0% woorden bij de vragen en 100% bij de opties. Bij tekst 4 moeten advertenties gekoppeld worden aan personen. Hier staat daarom alleen "Advertentie:". Om deze reden wordt er bij opties 100% B1-woorden toegekend.

5.6.3 Vergelijking Goethe Zertifikat B1 & vertaling

In *Tabel 15* is een overzicht gegeven van de gegevens zoals besproken bij de analyse van het *Goethe Zertifikat* en de vertaalde versie hiervan.

Tabel 14 Vergelijking woorden-aantal boven B1-niveau Goethe Zertifikat en vertaling.

	Goethe Zertifikat (2389 woorden)		Vertaling (2365 woorden)	
	woorden >B1	lemma's >B1	woorden >B1	lemma's >B1
<i>Examen</i>	4,1% (98)	3,0% (72)	8,0% (189)	5,0% (118)
<i>Instructie voorblad</i>	4,8% (3)	4,8% (3)	5,1% (3)	5,1% (3)
<i>Instructie vragen</i>	0,6% (1)	0,6% (1)	4,5% (8)	2,8% (5)
<i>Teksten, tot.</i>	4,6% (81)	3,6% (64)	8,3% (149)	6,0% (105)
<i>Vragen</i>	3,3% (13)	2,3% (9), 44,4% herhaling	6,9% (29)	4,4% (20), 55,0% herhaling

Op het eerste gezicht lijkt het vertaalde examen moeilijker dan het originele examen. Het percentage woorden boven B1-niveau ligt in de vertaling op alle onderdelen hoger dan in het originele examen. Over het totale examen genomen zit er een verschil van 3,9% bij het aantal woorden boven B1-niveau tussen de beide examens. Hierbij moet worden opgemerkt dat de bron om de niveaubepaling te maken voor beide examens een andere oorsprong heeft. Voor de vertaling en het *Staatsexamen I* is deze bron wel gelijk. Een analyse het *Staatsexamen I* volgt hierbeneden, waarna de vertaling met dit examen vergeleken wordt.

5.6.4 Staatsexamen I

In *Tabel 16* staat het percentage woorden per tekst onder niveau B2 en boven niveau B1. Bij woorden boven B1-niveau wordt ook het aantal lemma in een percentage uitgedrukt in de aangrenzende kolom.

Tabel 15 Woordniveau per tekst Staatsexamen I.

	Tekst <B2	Tekst >B1	Lemma's tekst >B1
<i>Tekst 1 (436, waarvan kader 75)</i>	85,3% (372)	14,2% (62)	10,8% (47)
<i>Tekst (361)</i>	86,7% (313)	12,7% (46)	10,0 % (35)
<i>Kader (75)</i>	78,6% (59)	21,3 % (16)	18,7% (14)
<i>Tekst 2 (602)</i>	96,2% (579)	3,9% (24)	3,2% (19)
<i>Tekst 3 (759)</i>	93,2% (707)	6,3% (48)	4,7% (36)
<i>Tekst 4 (350)</i>	86,3% (302)	13,7% (48)	6,3% (22)
<i>Tekst 5 (805)</i>	86,4% (734)	4,5% (38)	3,6% (31)
<i>Tekst 6 (462)</i>	89,4% (413)	10,6% (49)	6,3% (29)
<i>Tekst 7 (455)</i>	85,9% (391)	10,3% (47)	7,3% (33)
<i>Tekst 8 (428)</i>	91,6% (392)	8,2% (35)	5,1% (22)
<i>Totaal (4297)</i>	90,5% (3890)	8,2% (351)	5,2% (224)

Uit de analyse komen vier teksten naar voren die meer dan 10% >B1-woorden bevatten, namelijk tekst 1, 4, 6 en 7 met respectievelijk 14,2%, 13,7%, 10,6% en 10,3%. Voor tekst 6 en 7 zijn deze overschrijdingen erg klein (respectievelijk 0,6% en 0,3%). Bij deze aantallen zijn ook samengestelde woorden bestaande uit woorden onder B2-niveau en boven B1-niveau. Het aantal voorkomens van deze woorden staat in *Tabel 17*. Wanneer ervan uitgegaan wordt dat aan deze woorden door de lezer betekenis toegekend kan worden en ze daarom niet worden meegenomen in de >B1-groep overschrijden alleen tekst 1 en 4 nog de 10% woorden >B1. Als niet naar het aantal voorkomens, maar naar het aantal voorkomende lemma's wordt gekeken, dan overschrijdt alleen tekst 1 de 10%. Wanneer samengestelde woorden hierin ook worden meegenomen, kent geen enkele tekst meer

dan 10% woorden boven B1-niveau. Als we niet naar 10% >B1-woorden kijken, maar naar 90% woorden onder B2-niveau, dan voldoen tekst 1, 4, 5, 6 en 7 niet aan deze eis. Rekenen we echter namen bij A-/B1-woorden, dan haalt tekst 5 deze 90%-norm wel.

Tabel 16 Samenstellingen met een element boven B1-niveau per tekst Staatsexamen I.

	<i>Tekst Samenstelling >B1 en A/B1</i>
<i>Tekst 1 (436, waarvan kader 75)</i>	<i>1,6% (7)</i>
<i>Tekst (361)</i>	<i>1,4 % (5)</i>
<i>Kader (75)</i>	<i>2,7% (2)</i>
<i>Tekst 2 (602)</i>	<i>1,2% (7)</i>
<i>Tekst 3 (759)</i>	<i>0,9% (7)</i>
<i>Tekst 4 (350)</i>	<i>0,9% (3)</i>
<i>Tekst 5 (805)</i>	<i>0,1% (1)</i>
<i>Tekst 6 (462)</i>	<i>1,5% (7)</i>
<i>Tekst 7 (455)</i>	<i>3,5% (16)</i>
<i>Tekst 8 (428)</i>	<i>2,6% (11)</i>
<i>Totaal (4297)</i>	<i>1,5% (66)</i>

Naast de teksten worden ook de instructie en de vragen onderzocht. In *Tabel 18* staan de voorkomens van de woorden op de verschillende niveaus. De instructie op het voorblad kent vooral A-woorden (92,7%). De instructie bij de vragen valt lager uit (81,8%). Hierbij moet rekening gehouden worden met het lage aantal woorden. Slechts twee woorden zijn niet op A-niveau, waarvan één op B1-niveau (*pagina*) en één woord boven >B1-niveau (*behulp*).

Tabel 17 Woordniveau instructies Staatsexamen I.

	<i>A-niveau</i>	<i>B1-niveau</i>	<i>>B1-niveau</i>	<i>Lemma's >B1-niveau</i>
<i>Instructie voorblad (262)</i>	<i>92,7% (243)</i>	<i>3,8% (10)</i>	<i>3,4% (9)</i>	<i>2,7% (7)</i>
<i>Instructie vragen (11)</i>	<i>81,8% (9)</i>	<i>9,1% (1)</i>	<i>9,1% (1)</i>	<i>9,1 % (1)</i>

In *Tabel 19* staan de voorkomens van woorden uitgesplitst in A-/B1- en >B1-niveau bij de vragen. Ook het aantal samenstellingen met >B1- en A/B1-woorden, het aantal lemma's bij >B1-woorden en of deze >B1-niveau woorden al genoemd zijn in de tekst zijn meegenomen. Er is onderscheid gemaakt tussen de vragen en de mogelijke antwoorden.

Tabel 18 Woordniveau vragen Staatexamen I.

	A-niveau	B1-niveau	>B1-niveau	Samenstelling >B1 en A/B1	Lemma's >B1	Herhaling uit tekst
<i>Tekst 1 (109)</i>	75,2% (82)	13,8% (15)	11,0% (12)	3,7% (4)	8,3% (9)	66,7% (6/9)
<i>vragen (62)</i>	72,6% (45)	14,5% (9)	12,9% (8)	4,8% (3)	8,1% (5)	60% (2/5)
<i>opties (47)</i>	78,7% (37)	12,8% (6)	8,5% (4)	2,1% (1)	8,5% (4)	100% (4/4)
<i>Tekst 2 (229)</i>	79,5% (182)	14,8% (34)	5,7% (13)	2,6% (6)	5,2% (12)	75% (8/12)
<i>vragen (80)</i>	77,5% (62)	16,3% (13)	6,3% (5)	3,8% (3)	5,0% (4)	100% (4/4)
<i>opties (149)</i>	80,5% (120)	14,1% (21)	5,4% (8)	2,0% (3)	5,4% (8)	50% (4/8)
<i>Tekst 3 (235)</i>	87,1% (202)	6,4% (15)	5,1% (12)	1,7% (4)	3,8% (9)	77,7% (7/9)
<i>vragen (108)</i>	86,1% (93)	5,6% (6)	4,6% (5)	0% (0)	4,6% (5)	80% (4/5)
<i>opties (127)</i>	85,8% (109)	7,1% (9)	5,5% (7)	3,1% (4)	3,9% (5)	80% (4/5)
<i>Tekst 4 (234)</i>	85,0% (199)	2,1% (5)	12,8% (30)	0,4% (1)	3,4% (8)	37,5% (3/8)
<i>vragen (87)</i>	86,2% (75)	2,3% (2)	11,5% (10)	0% (0)	6,9% (6)	50% (3/6)
<i>opties (147)</i>	84,4% (124)	2,0% (3)	13,6% (20)	0,7% (1)	4,8% (7)	42,9% (3/7)
<i>Tekst 5 (203)</i>	84,2% (171)	6,4% (13)	3,9% (8)	0,5% (1)	2,9% (6)	50% (3/6)
<i>vragen (95)</i>	84,2% (80)	4,2% (4)	3,2% (3)	0% (0)	2,1% (2)	50% (1/2)
<i>opties (108)</i>	84,3% (91)	8,3% (9)	4,6% (5)	0,9% (1)	4,6% (5)	40% (2/5)
<i>Tekst 6 (135)</i>	74,8% (101)	15,6% (21)	9,6% (13)	1,5% (2)	5,9% (8)	100% (8/8)
<i>vragen (49)</i>	79,6% (39)	14,3% (7)	6,1% (3)	4,1% (2)	4,1% (2)	100% (2/2)
<i>opties (86)</i>	72,1% (62)	16,3% (14)	11,6% (10)	0% (0)	7,0% (6)	100% (6/6)
<i>Tekst 7 (197)</i>	78,7% (155)	8,6% (17)	7,6% (15)	2,5% (5)	4,1% (8)	87,5% (7/8)
<i>vragen (79)</i>	79,7% (63)	6,3% (5)	5,1% (4)	2,5% (2)	3,8% (3)	100% (3/3)
<i>opties (118)</i>	78,0% (92)	10,2% (12)	9,3% (11)	2,5% (3)	6,8% (8)	87,5% (7/8)
<i>Tekst 8 (234)</i>	86,8% (203)	6,0% (14)	7,3% (17)	0,4% (1)	3,8% (9)	44,4% (4/9)
<i>vragen (80)</i>	91,3% (73)	2,5% (2)	6,3% (5)	1,3% (1)	3,8% (3)	33,3% (1/3)
<i>opties (154)</i>	84,4% (130)	7,8% (12)	7,8% (12)	0% (0)	4,5% (7)	57,1% (4/7)
Totaal (1576)	82,2% (1295)	8,5% (134)	7,6% (120)	1,5% (24)	4,1% (65)	72,3% (47/65)

Uit *Tabel 19* blijkt het aantal A-woorden rond de 80% te schommelen binnen een bereik van 74,8%-91,3%. Hiernaast komen tamelijk wat woorden van een hoger niveau voor (16,1%), ook boven B1-niveau (7,6%). Wel komen de meeste woorden boven B1-niveau al eerder voor in de tekst (72,3%)

5.6.5 Vergelijking Staatsexamen I & vertaalde Goethe Zertifikat B1

De examens zijn vergelijkbaar qua woordenschatniveau, zie *Tabel 20*. Het *Staatsexamen I* kent 7,1% woorden boven B1-niveau en het vertaalde *Goethe Zertifikat B1* 6,9%. De opbouw van beide examens is echter verschillend. Bij het *Staatsexamen I* worden 41 meerkeuzevragen beantwoord. Het *Goethe Zertifikat* kent verschillende soorten vragen: meerkeuze (10), goed-fout/ja-nee (13) en matchen (7). Bij elk deel heeft het *Goethe Zertifikat* daarom uitleg met een voorbeeld. Het onderdeel 'instructie vragen' in *Tabel 20* is daarom niet met elkaar te vergelijken. Bij het *Staatsexamen* is deze instructie van een andere orde. Doordat het *Goethe Zertifikat* verschillende soorten vragen kent, wordt hiermee het risico vergroot dat de manier van vragen niet wordt begrepen.

Tabel 19 Vergelijking woordenaantal boven B1-niveau Staatsexamen I en Goethe Zertifikat.

	<i>Staatsexamen I</i> (6146 woorden)		<i>Vertaling Goethe Zetifikat</i> (2365 woorden)	
	woorden >B1	Lemma's >B1	woorden >B1	Lemma's >B1
<i>Examen</i>	7,1% (481)	3,7% (249)	6,9% (189)	4,3% (118)
<i>Instructie voorblad</i>	3,4% (9)	2,7% (7)	5,1% (3)	5,1% (3)
<i>Instructie vragen</i>	9,1% (1)	9,1 % (1)	4,5% (8)	2,8% (5)
<i>Teksten, tot.</i>	8,2% (351)	5,2% (224)	8,3% (149)	6,0% (105)
<i>Vragen</i>	7,6% (120)	4,1% (65), 72,3% herhaling	6,9% (29)	4,4% (20), 55,0% herhaling

6. Empirisch onderzoek

De examens zijn voorgelegd aan proefpersonen om het verschil in moeilijkheidsgraad tussen de examens te bepalen. In deze sectie volgt een beschrijving van deze afnames met de daarbij gebruikte materialen. Ook wordt beschreven hoe het equivaleren van de toetsen heeft plaatsgevonden. Tot slot worden de resultaten van de afnames besproken.

6.1 Methode

Het onderzoek vond plaats op basis van een tweetal afnames. Proefpersonen maakten het *Staatsexamen I* en op een ander moment (binnen een week) het *Goethe Zertifikat B1*. Het betrof hier steeds dezelfde proefpersonen. Onderzocht werd of de examens vergelijkbaar waren qua niveau. Hierbij werd gekeken naar de resultaten van één proefpersoon op beide examens. Onderzocht werd of er een patroon in moeilijkheidsgraad te ontdekken was tussen proefpersonen.

6.2 Materialen

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een tweetal oefenexamens op B1-niveau: het *voorbeeldexamen Staatsexamen I 2017* en het oefenexamen *Goethe Zertifikat B1*. Ondanks dat deze examens bedoeld zijn ter voorbereiding van het examen zelf, mag verwacht worden dat het een goede representatie is van het officiële examen. Het oefenexamen van het *Goethe Zertifikat* is vertaald naar het Nederlands.

In de analyse is zijn de originele examens en de Nederlandse vertaling van het *Goethe Zertifikat B1* gebruikt. Voor de afname is alleen het *Staatsexamen I* en de vertaalde versie van het *Goethe Zertifikat B1* gebruikt.

6.3 Proefpersonen

Proefpersonen zijn gezocht bij verschillende taalinstellingen/-scholen in Nederland. Proefpersonen moesten rond niveau B1 zitten. Aangezien dezelfde proefpersonen beide examens maken, was het niet erg als proefpersonen iets boven of onder B1-niveau zaten. Proefpersonen die reeds geoefend hadden met het *oefenexamen Staatsexamen I 2017* werden uitgesloten van deelname aan het onderzoek. Taalinstellingen/-scholen zijn benaderd voor (veelal klassikale) deelname aan het onderzoek. Aangezien bij veel scholen in de lespraktijk ook geoefend wordt met oefenexamens, was dit ook voor de cursisten een goede gelegenheid om te oefenen. Deelname aan het onderzoek was vrijwillig.

Aan het onderzoek hebben 13 instellingen deelgenomen, wat resulteerde in 95 deelnemers (90 *Goethe Zertifikat*, 81 *Staatsexamen I*, 76 beide examens). Bekend is dat niet alle examens in dezelfde volgorde zijn gemaakt, maar niet de precieze verdeling van de groep proefpersonen dat eerst het *Goethe Zertifikat* en de groep die eerst het *Staatsexamen* heeft gemaakt. Dit komt mede doordat de examens niet even lang duren. Het was daarom belangrijk dat de docenten zelf konden kiezen wanneer welk examen in het schema paste. Aangezien de afnames niet op dezelfde dag plaatsvonden hebben sommige deelnemers slechts één van de twee examens gemaakt (19). In de analyse zijn de deelnemers meegenomen die beide examens gemaakt hebben. Alleen voor de itemcontrole van het vertaalde *Goethe Zertifikat* zijn alle 90 deelnemers gebruikt die dit examen hebben gemaakt. Van de 76 deelnemers, die beide examens hebben gemaakt, hebben 49 deelnemers één of beide examens gehaald.

6.4 Instructie & afnames

Taaldocenten werd gevraagd de omstandigheden rondom de examens zo constant mogelijk te houden. Examens moesten op een andere dag van elkaar afgenomen (in verband met de concentratie), maar uiterlijk binnen een week van elkaar (in verband met een eventueel leereffect). Afnames vonden plaats op de instellingen.

De richtlijnen van de examens zelf zijn zoveel mogelijk gevolgd. Hiermee worden de instructies op het voorblad bedoeld. Bij het *Staatsexamen I* mocht daarom wel een woordenboek gebruikt worden, maar bij het *Goethe Zertifikat* niet.

Examens konden anoniem gemaakt worden, waarbij enkel initialen gebruikt werden om de twee afzonderlijke examens terug te kunnen herleiden naar één persoon.

6.5 Cesuurcorrectie

De voor de vergelijking gebruikte examens beogen dezelfde vaardigheid te testen: algemene leesvaardigheid op B1-niveau. Hiermee zouden de scores op beide examens moeten corresponderen, wanneer beide examens gemaakt worden door één persoon. De leesvaardigheid van deze persoon is immers voor beide examens hetzelfde. Er wordt gewerkt met een single group design, waarbij proefpersonen beide teksten maken. Bij een gelijke vorm zou 'Lord's equity property' moeten gelden (Kolen & Brennan, 2004):

$$G^*[eq_Y(x)|\tau] = G(y|\tau), \quad \text{for all } \tau.$$

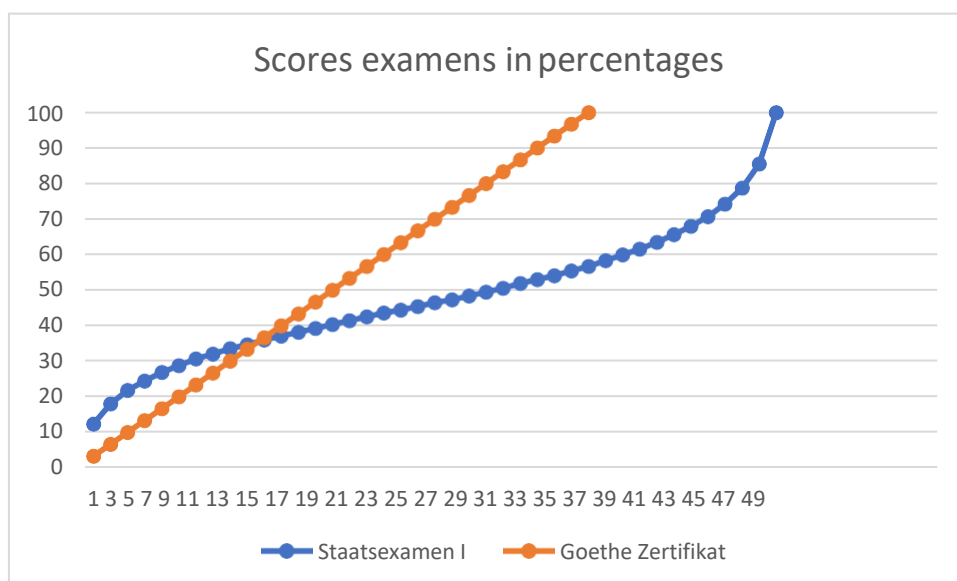
Figuur 2 Lord's equity property (Kolen & Brennan, 2004, p. 11).

De score aan de linkerkant van de formule is die van het eerste examen. Deze score zou gelijk moeten zijn aan de score op het tweede examen aan de rechterkant van de formule. Dezelfde proefpersonen maken beide examens, dus de taalvaardigheid is bij het eerste en tweede examen gelijk. Dit principe gaat echter alleen op als beide examens dezelfde vorm hebben. Dit is voor het *Staatsexamen I* en *Goethe Zertifikat* echter niet het geval. Hoewel beide examens hetzelfde beogen te toetsen (namelijk leesvaardigheid op B1-niveau) zijn de examens op een andere manier ingedeeld, met onder andere een andere normering, andere soorten teksten en vraagstellingen. Aangezien de vorm niet gelijk is, is daarom de minder strikte versie van Morris (1982) toepasbaarder. De zogenaamde 'first-order equity property' of 'weak equity property':

$$\mathbf{E}[eq_Y(X)|\tau] = \mathbf{E}(Y|\tau) \quad \text{for all } \tau.$$

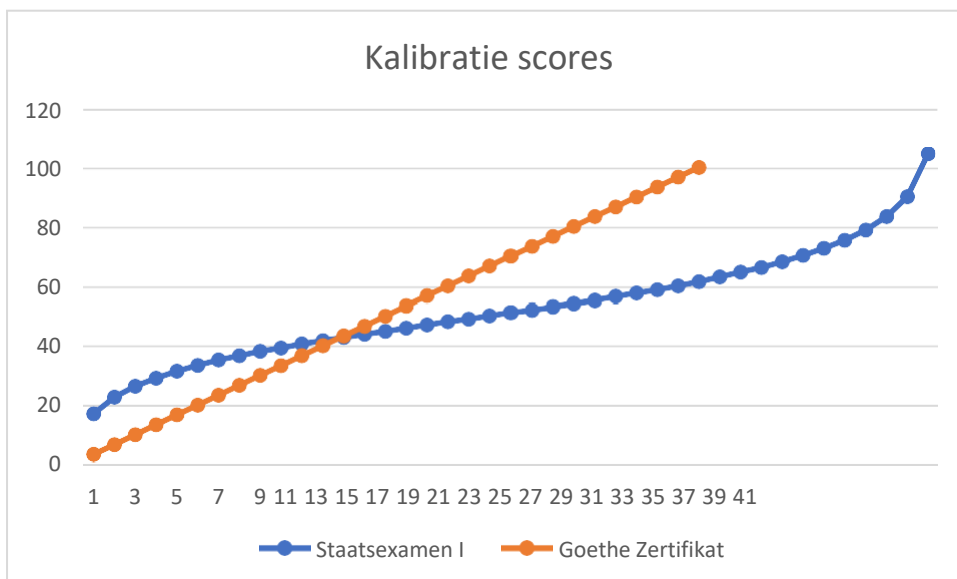
Figuur 3 Morris' weak equity property (Kolen & Brennan, 2004, p. 11).

Hiermee is de situatie waarmee gewerkt wordt beschreven: er wordt gewerkt met een 'single group design', waarbij examens een andere vorm (en normering) hebben. Om de examens toch met elkaar te kunnen vergelijken moeten alle scores op één schaal te plaatsen zijn. De schalen van beide examens zijn namelijk niet gelijk. De cesuur is verschillend en de behaalde punten hebben bij beide examens een andere verdeling. Voor elke vraag kan op beide examens één punt gehaald worden, waarbij het *Staatsexamen I* 41 vragen heeft en het *Goethe Zertifikat* 30 vragen. Waar bij het *Goethe Zertifikat* alle vragen even zwaar tellen, hangt dit bij het *Staatsexamen I* af van het aantal reeds goed beantwoorde vragen. Bij het *Staatsexamen* wordt het behaalde aantal punten aan een score gekoppeld. Bij 0 goed beantwoorde vragen scoort een deelnemer 297. Bij 41 vragen is dit een score van 669. Elk puntenaantal wordt op deze manier aan een score gekoppeld, waarbij de scoreverdeling tussen de vragen niet gelijkmatig is. De scores van beide examens zijn omgezet in een percentage. Hierbij kent het *Goethe Zertifikat* gelijke stappen van ongeveer 3,33%. Voor het *Staatsexamen* zijn deze percentages berekent met behulp van de bereikgrootte van de score naar het volgende puntenaantal. Dit heeft geresulteerd in de volgende grafiek, zie *Figuur 4*. Op de x-as staat het puntenaantal en op de y-as het hierbij horende percentage.

Figuur 4 Puntenaantallen examens in percentages

Door de puntenaantallen om te zetten naar percentages zijn de examens omgezet naar een gemeenschappelijke schaal, maar hierbij is nog niet gecorrigeerd voor de cesuur. De cesuur bij het *Goethe Zertifikat* ligt op 60% (18 van de 30 punten), maar bij het Staatsexamen ligt deze iets lager met ongeveer 55,38% (29 van de 41 punten). Om de scores met elkaar te kunnen kalibreren is uitgegaan van de cesuren. De schalen zijn op basis van de cesuren met elkaar verankerd. Hiervoor is gekozen, omdat dit de punten zijn die bepalen of een deelnemer slaagt voor de toets. Aangezien de toetsen allebei beogen B1-niveau te testen en dezelfde proefpersonen beide examens maken, zou in een ideale situatie de score (en daarmee de cesuur) bij beide examens hetzelfde moeten betekenen. De taalvaardigheid van een proefpersoon is immers op beide examens gelijk. Deze kalibratie is gedaan door de gehele grafieklijn van het *Staatsexamen I* (blauw) ongeveer 4,62% (cesuurverschil) omhoog te trekken, zie *Figuur 5*.

Figuur 5 Puntenaantallen examens gekalibreerd naar de cesuur van het Goethe Zertifikat.

Door horizontale lijnen te trekken op een puntenaantal kan nu op de x-as het puntenaantal dat hierbij hoort op de schaal van het andere examen afgelezen worden. Op elke willekeurige horizontale lijn corresponderen de punten op de x-as van het *Staatsexamen* en *Goethe Zertifikat* met elkaar. De corresponderende scores voor de 41 punten van het *Staatsexamen I* met de score op de 30-puntsschaal van het *Goethe Zertifikat* zijn hieronder weergegeven afgerond op twee decimalen, zie *Tabel 21*. Deze punten zijn gebruikt voor de vergelijking in scores. De omzetting kan uiteraard ook gedaan worden voor de 30 punten van het Goethe Zertifikat naar de 41-puntsschaal van het *Staatsexamen I*.

Tabel 21 Omgerekende scores Staatsexamen I naar Goethe Zertifikat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5,10	6,79	7,92	8,73	9,45	10,02	10,58	10,98	11,47	11,79	12,19	12,52	12,84	13,16

15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
13,48	13,81	14,13	14,45	14,69	15,02	15,34	15,58	15,90	16,23	16,55	16,95	17,27	17,60

29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
18	18,40	18,89	19,37	19,85	20,42	21,06	21,79	22,60	23,65	25,02	27,03	30 ¹¹

6.6 Resultaten

De examens zijn vergeleken door middel van de behaalde score op beide examens per proefpersoon. Proefpersonen zijn verdeeld in twee groepen: de totale groep van 76 proefpersonen en een subgroep waarbij alleen maar proefpersonen zijn meegenomen die voor minimaal een van de twee examens geslaagd zijn. Het ging hier om 49 proefpersonen. Deze verdeling is gemaakt, omdat uit een aantal lage scores bleek dat niet alle proefpersonen rond B1-niveau zaten. Verwacht wordt dat het verschil in scores op beide examens van de proefpersonen die voor beide examens niet geslaagd zijn veelal op toeval berust. Zij zijn niet de doelgroep geweest waarvoor de examens ontworpen zijn en zeggen daarmee minder (maar wel iets) over het daadwerkelijke niveau van de examens. Om deze reden is een analyse gemaakt van de resultaten van alle proefpersonen én een analyse van de subgroep van proefpersonen die tenminste voor een van de twee examens geslaagd is. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de koppeling van het benodigde leestempo en het aantal examens waarbij proefpersonen in tijdnood kwamen. Aangezien er gewerkt wordt met een vertaald examen is tot slot gekeken naar de vragen die in dit vertaalde examen vaak fout beantwoord zijn. Er is gecontroleerd of dit ontstaan is door een foutieve of onhandige vertaling.

6.6.1 Alle proefpersonen

De resultaten van beide examens zijn onderzocht voor alle 76 proefpersonen die beide examens gemaakt hebben. Hierbij zijn de resultaten op de twee toetsen per individu vergeleken, waarna onderzocht werd in hoeverre dit verschil tussen verschillende proefpersonen aanwezig was. Hiervoor is gebruik gemaakt van 'repeated measures'. Onder andere de gemiddelde scores zijn weergegeven in *Tabel 22*.

Tabel 20 Descriptive statistics alle proefpersonen

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ScoreSTEX	17,2878	2,84712	76
ScoreGZ	17,89	5,265	76

¹¹ Maximale score kan niet worden overschreden.

Uit de statistische analyse komt een gemiddeld verschil van een 0,61 punt hogere score bij het vertaalde *Goethe Zertifikat* naar voren, zie *Tabel 23*. Dit verschil was niet significant; $F(1, 75) = 1,946$, $p = 0,607$.

Tabel 23 Pairwise comparisons alle proefpersonen

Pairwise Comparisons						
(I) examen	(J) examen	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^a	95% Confidence Interval for Difference ^a	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-,607	,435	,167	-1,474	,260
2	1	,607	,435	,167	-,260	1,474

Based on estimated marginal means

a. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

44 (57,9%) proefpersonen hebben hoger gescoord op het *Goethe Zertifikat* en 32 (42,1%) proefpersonen hebben het Staatsexamen I beter gemaakt. In *Tabel 24* is de verdeling van de scoreverschillen te zien, verdeeld in bereiken van één punt.

Tabel 24 Puntenverschil Staatsexamen I en Goethe Zertifikat in bereiken van één punt.

Punten	<i>Goethe Zertifikat</i> beter (57,9%; 44)	<i>Staatsexamen I</i> beter (42,1%; 32)
0-1	9,2% (7)	7,9% (6)
1,01-2	5,3% (4)	7,9% (6)
2,01-3	11,8% (9)	9,2% (7)
3,01-4	10,5% (8)	3,9% (3)
4,01-5	7,9% (6)	3,9% (3)
5+	13,2% (10)	9,2% (7)

6.6.2 Geslaagd voor één of beide examens

De resultaten zijn ook vergeleken voor proefpersonen die voor minimaal één examen een score hadden die voldoende was om voor dit examen te slagen (en volgens deze examennorm minimaal B1-niveau hebben). Van de 76 proefpersonen was dit voor 49 proefpersonen het geval.

Proefpersonen die voor beide examens zakten zijn buiten deze groep gelaten. Van de proefpersonen die minimaal geslaagd zijn voor een examen hebben 21 proefpersonen beide examens gehaald, 21 proefpersonen alleen het *Goethe Zertifikat* en 7 proefpersonen alleen het *Staatsexamen I*, zie *Tabel 25*. Aan de hand van een McNemar-test¹² is onderzocht of dit verschil significant was. Uit deze test kwam een toetsingsstatistiek van $\chi^2 = 6,04$ met $df = 1$, waaruit volgt dat het verschil significant is. Het *Goethe Zertifikat* wordt beter gemaakt dan het Staatsexamen I.

Tabel 25 Overzicht aantal geslaagde kandidaten per examen voor McNemar-test.

	Niet-geslaagd Staatsexamen I	Geslaagd Staatsexamen I
Niet-geslaagd Goethe Zertifikat	0	7
Geslaagd Goethe Zertifikat	21	21

¹² $\chi^2 = ((|a-d|-1)^2/(a+d)) = (|21-7|-1)^2/(21+7) = 13^2/28 = 6,04$

Om onderzoek te doen naar de mate van dit verschil volgt een statistische analyse zoals ook gebruikt is bij de vergelijking tussen alle kandidaten inclusief degenen die niet geslaagd waren voor een examen hierboven. In *Tabel 26* staan onder andere de gemiddelde scores.

Tabel 216 Descriptive statistics geslaagden

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
ScoreSTEX	18,6139	2,47376	49
ScoreGZ	20,78	3,787	49

Het gemiddelde verschil was een 2,16 punt hogere score op het *Goethe Zertifikat*. Dit verschil bleek significant; $F(1, 48) = 18,734$, $p < 0,001$, zie *Tabel 27*.

Tabel 227 Pairwise comparisons geslaagden

Pairwise Comparisons						
(I) examen	(J) examen	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-2,162*	,499	,000	-3,166	-1,157
2	1	2,162*	,499	,000	1,157	3,166

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the ,05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

Van de proefpersonen die voor minimaal een examen geslaagd zijn, is het percentage dat het *Goethe Zertifikat* beter gemaakt heeft groter dan bij de groep met alle proefpersonen. Van deze 49 proefpersonen hebben 38 (77,6%) proefpersonen het *Goethe Zertifikat* beter gemaakt en 11 (22,4%) proefpersonen het *Staatsexamen I* beter. In *Tabel 28* is een verdeling te zien van de scoreverschillen in bereiken van één punt. Uit deze tabel blijkt dat het *Goethe Zertifikat* vaak aanzienlijk beter wordt gemaakt dan het *Staatsexamen*: de groepen van 2,01 tot 5+ punten hogere score op het *Goethe Zertifikat* zorgen voor 65,2% van de scores.

Tabel 28 Puntenverschil Staatsexamen I en Goethe Zertifikat in bereiken van één punt.

Punten	<i>Goethe Zertifikat</i> beter (77,6%; 38)	<i>Staatsexamen I</i> beter (22,4%; 11)
0-1	8,2% (4)	4,1% (2)
1,01-2	4,1% (2)	10,2% (5)
2,01-3	16,3% (8)	0% (0)
3,01-4	16,3% (8)	0% (0)
4,01-5	12,2% (6)	2,0% (1)
5+	20,4% (10)	6,1% (3)

Wordt er voor deze 2,16 punt gecorrigeerd die meer gehaald worden op het *Goethe Zertifikat* door deze bij de omgerekende score voor het *Staatsexamen* op te tellen, dan slagen 17 van de 21 personen nu wél voor het *Staatsexamen I*. Dit betekent dat een relatief grote groep (hier 80,1%) wel voor het *Staatsexamen I* zou slagen, wanneer dezelfde normering zou worden gebruikt als bij het *Goethe Zertifikat*. De verschillen lijken redelijk klein, maar hebben in de praktijk grote gevolgen voor het wel of niet slagen voor het *Staatsexamen I*.

6.6.3 Leestempo: examens niet af

Zoals eerder opgemerkt zit er een groot verschil in het woordenaantal per minuut dat gelezen moet worden bij beide examens, zie *Tabel 29*. Zonder cijfers moeten er 55,9 woorden/minuut gelezen worden op het *Staatsexamen I* en 37,9 woorden/minuut bij het vertaalde *Goethe Zertifikat B1*.

Tabel 29 Vergelijking leestempo Staatsexamen I en vertaling Goethe Zertifikat.

	<i>Minuten</i>	<i>Aantal woorden</i>	<i>Woorden/minuut</i>
<i>Staatsexamen I</i>	110	6146	55,9
<i>Goethe Zertifikat B1 (vertaling)</i>	65	2465	37,9

Als de 68 woorden/minuut-norm van Deering, Ickenroth en Nienhuis (1986) aangehouden wordt, betekent dit dat er voor het *Staatsexamen I* nog 19,6 minuten over zijn om de vragen te beantwoorden. Voor het vertaalde *Goethe Zertifikat* blijft er met 28,8 minuten meer tijd over voor het beantwoorden van de vragen. Dit is ook terug te zien in het aantal examens dat niet binnen de tijd afgerond is. Zeven proefpersonen hebben het *Staatsexamen I* niet volledig afgemaakt tegenover drie personen die het *Goethe Zertifikat B1* niet hebben kunnen afmaken. Hiervan heeft één persoon beide examens niet afgekregen. De aantallen zijn relatief klein, maar vertegenwoordigen meer dan 10% van het totaal aantal proefpersonen. De analyse in de volgende alinea is daarom een voorzichtige, maar zeker geen nietszeggend.

Vijf van de negen personen die een examen niet hebben afgekregen hebben beide examens gemaakt. De overige vier hebben slechts één van de twee examens gemaakt. Van deze vijf personen die beide examens gemaakt hebben is één persoon voor beide examens geslaagd, twee voor het *Goethe Zertifikat B1* en twee personen zijn voor beide examens gezakt. De persoon die voor beide examens geslaagd is heeft het *Goethe Zertifikat* niet afgekregen. De overige vier personen kwamen in tijdnood bij het *Staatsexamen I*. Niet uit te sluiten is dat proefpersonen op het eind zijn gaan gokken. Het is echter aannemelijk dat dit dan bij beide examens gebeurd is.

6.6.4 Itemcontrole vertaling Goethe Zertifikat

Om te controleren of er fouten zijn ontstaan in de vertaling is een controle op de items uitgevoerd, waarbij onderzocht is welke vragen vaak fout beantwoord zijn en waarbij een bepaalde distractor vaker gekozen werd. Dit betekent niet per definitie dat de vragen fout geformuleerd zijn, aangezien het ook de bedoeling kan zijn geweest om hiermee het niveau te testen. Het is echter wel een reden om de vraag nog eens te bekijken. De vragen die vaak fout beantwoord werden waren: 3, 10, 14, 29 en 30. Een bepaalde distractor werd respectievelijk 55,7%; 51,1%; 64,8%; 43,2% en 58,0% gekozen ten opzichte van de respectievelijk 44,3%; 36,4% en 13,6%; 30,7% en 30,7% dat het juiste antwoord gekozen werd. Ook vraag 12, 15 en 16 werden relatief vaak niet goed beantwoord met respectievelijk 44,3%; 50,0% en 44,3%, maar hier was meer spreiding in de distractors die in plaats van het goede antwoord gekozen werden.

Na de vragen met tekst nader bekeken te hebben leken er geen vertaalfouten aanwezig te zijn die hiervoor zorgden. Vraag 29 en 30 zijn mogelijk vaak fout beantwoord omdat dit de laatste vragen van het examen zijn en hier mogelijk gegokt is. Vragen op het eind die niet zijn beantwoord zijn ook niet meegenomen in deze analyse. De hoge score van de distractor (vooral bij vraag 30) kan hier een vertekend beeld geven aangezien er maar drie opties waren. Hierboven genoemde vragen 14, 15 en 16 zitten in het onderdeel waarbij matching plaatsvindt (met 11 opties). In dit onderdeel moeten advertenties gelinkt worden aan personen, zie *bijlage C* voor de opdracht. In de instructie staat dat er voor één situatie geen passend antwoord is en dat hier "0" moet worden gekozen. Dit betrof vraag 14 en deze vraag is het vaakst fout beantwoord. Concluderend lijkt er geen negatieve invloed te zijn geweest van de vertaling, maar worden bepaalde vragen vaker fout beantwoord door de, voor het *Goethe Zertifikat* gekozen, vraagsoorten.

7. Discussie

Er blijkt grote variatie te zitten tussen de verschillende taalexamens in West-Europa. Waar deze variatie zich in bevindt, is uiteengezet in de hoofdstukken 3 en 4, waarbij er speciale aandacht was voor *CEFR*-descriptorren bij de leesexamens. Het bepalen van deze *CEFR*-descriptorren die aansluiten bij de teksten van de verschillende leesexamens is alleen gebeurd door de onderzoeker. Het kan zijn dat een andere onderzoeker niet precies dezelfde descriptorren kiest. Voor dit onderzoek was het helaas niet haalbaar om een tweede beoordelaar (of zelfs meerdere beoordelaars) te raadplegen. Om dezelfde reden was het niet mogelijk om de volledige procedure zoals beschreven in de *Manual of The Dutch CEFR Construct Project* te doorlopen. Aangezien de vergelijking tussen de examens vooral bedoeld was om de spreiding tussen de opbouw van de verschillende leesexamens aan te geven, zou dit voldoende moeten zijn om een beeld hierover te kunnen vormen.

Bij de 'case study' zijn de oefenexamens in originele vorm gebruikt. Deze examens zijn alleen voorgelegd aan cursisten die Nederlands leren in Nederland. Het zou goed geweest zijn om dit examen ook in het Duits in Duitsland uit te voeren om een duidelijker beeld van de resultaten te krijgen. Dit was in eerste instantie ook de bedoeling van dit onderzoek, maar bleek praktisch onhaalbaar. Daarbij is de opbouw van beide examens anders. Waar het *Staatsexamen* enkel meerkeuzevragen kent, bevat het *Goethe Zertifikat* verschillende soorten vragen. Dit vergroot de kans dat de vraagstelling van de alternatieve vraagvormen in het *Goethe Zertifikat* niet begrepen wordt. Daarbij hadden 11 van de 30 vragen bij het *Goethe Zertifikat* slechts twee antwoordmogelijkheden, waardoor hier een gokkans van 50% aanwezig was. Dit werd waarschijnlijk enigszins gecompenseerd door zeven vragen met elf opties op te nemen. Het is niet uit te sluiten en zelfs aanneembaar dat de proefpersonen al eerder met een ander *Staatsexamen* geoefend hadden, waardoor ze enige vorm van 'test wiseness' hadden die niet aanwezig was bij het *Goethe Zertifikat*. De afnames zijn meestal gedaan door de taaldocenten. De onderzoeker is aanwezig geweest bij de afname op drie scholen. Om er zeker van te zijn dat de omstandigheden gelijk zijn, zou het goed zijn om zelf alle toetsen af te nemen. Dit was in verband met de opzet van het onderzoek en verspreiding van de scholen binnen Nederland praktisch niet haalbaar.

De vertaling is goed toepasbaar gebleken voor de uitvoering van dit onderzoek. Het woordniveau bleek niet helemaal gelijk tussen het originele Duitse examen en de vertaling, maar dit komt waarschijnlijk door het verschil in de frequentiewoordenlijsten tussen het Nederlands en Duits. Als er echt een verschil in woordniveau aanwezig is, dan zou het Duitse examen waarschijnlijk nog beter gemaakt worden na correctie hiervoor. Er is in de vertaling geen rekening gehouden met uitdrukkingen. Of dit van belang is geweest zal nader onderzoek moeten uitwijzen. In verband met de toepasbaarheid van deze vertaling zou het een interessante optie kunnen zijn om te onderzoeken in hoeverre de vergelijkbaarheid tussen taalexamens vergroot kan worden door (delen) hiervan te vertalen tussen talen.

8. Conclusie

Uit de analyse van de verschillende West-Europese taalexamens blijkt een groot verschil in de opzet van de examens. Ondanks dat alle examens grofweg dezelfde taalvaardigheden proberen te testen, doen zij dit niet allemaal op dezelfde manier. Dit wordt duidelijk uit de analyse van de verschillende leesexamens. Er zit variatie in de opbouw van deze examens en ook de *CEFR*-descriptorren bij de teksten vertonen variatie. Om te ontdekken of dit ook voor niveauverschil zorgt is een 'case study' uitgevoerd met het *Staatsexamen I* en het vertaald *Goethe Zertifikat*. Uit de resultaten bleek dat proefpersonen op B1-niveau (op basis van het minimaal slagen voor één van de examens) significant beter scoorden op het *Goethe Zertifikat*. Hierbij werd gemiddeld ongeveer 2,16 punt hoger gescoord dan op het *Staatsexamen I*. Wanneer deze punten bij de *Staatsexamen I* scores geteld zouden worden, slagen 17 van de 21 personen nu wél voor het *Staatsexamen I*. In de groep met alle proefpersonen (inclusief proefpersonen die de cesuur op beide examens niet gehaald hebben) werd geen significant verschil gevonden tussen de score op het *Goethe Zertifikat* en het *Staatsexamen*. Daarnaast had het *Goethe Zertifikat* een betere spreiding van de *CEFR*-descriptorren over de teksten en lag het benodigde leestempo bij het *Staatsexamen I* veel hoger. Dit is ook terug te zien in het

aantal kandidaten dat dit examen niet helemaal heeft afgekregen. Het *Staatsexamen I* bleek in dit onderzoek moeilijker dan het *Goethe Zertifikat*.

Bibliografie

- Alderson, C. et al. (2006). Analysing Tests of Reading and Listening in Relation to the Common European Framework of Reference: The Experience of The Dutch CEFR Construct Project. *Language Assessment Quarterly: An International Journal*, 3 (1), pp. 3-30.
- Alderson, C. (2007). The CEFR and the Need for More Research. *The Modern Language Journal*, 91 (4), pp. 659-663.
- Andringa, S. (2015). Toetsing en evaluatie. In Bossers, B., Kuiken, F. & Vermeer, A. *Handboek Nederlands als Tweede Taal in het volwassenenonderwijs* (pp. 359-394). Bussum: Coutinho.
- Andringa, S. (2015). Hoe zijn ze aan elkaar gekoppeld: Staatsexamen Nederlands als tweede taal & Raamwerk Nederlands als tweede taal. *Les*, 194, pp. 36-37.
- Baldegger, M., Müller, M. & Schneider, G. (1980). *Kontaktschwelle Deutsch als Fremdsprache*. Straatsburg: Council of Europe.
- Bolton, S. (1988). A comparative study of Basic German Vocabulary Lists. *The Modern Language Journal*, 72 (2), pp. 196-200.
- Bosser, B. (2015). Woordenschat. In Bossers, B., Kuiken, F. & Vermeer, A. (red.) (2015). *Handboek Nederlands als Tweede Taal in het volwassenenonderwijs* (pp. 171-212). Bussum: Coutinho.
- Bosser, B. (2015). Lezen. In Bossers, B., Kuiken, F. & Vermeer, A. (red.) (2015). *Handboek Nederlands als Tweede Taal in het volwassenenonderwijs* (pp. 285-316). Bussum: Coutinho.
- Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Council of Europe (2009). *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR): A Manual*. Straatsburg: Language Policy Division.
- Council of Europe (2018). *Common European Framework of Reference for languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with new descriptors*. Straatsburg: Language Policy Division.
- Davidson & Fulcher (2007). The Common European Framework of Reference (CEFR) and the design of language tests: A matter of effect. *Language Teaching*, 40, pp. 231-241.
- Deutscher Volkshochschul-Verband & Goethe-Institut (1972). *Das Zertifikat Deutsch als Fremdsprache*. München: Hugo Steger.
- Eggen, T. (1993). Itemresponstheorie en onvolledige gegevens. In Eggen, T. & Sanders, P. (red.) *Psychometrie in de praktijk*. Arnhem: Cito.
- Engelen, R. & Eggen, T. (1993). Equivaleren. In Eggen, T. & Sanders, P. (red.) *Psychometrie in de praktijk*. Arnhem: Cito.
- Figueras, N. (2012). The impact of the CEFR. *ELT Journal*, 66 (4), pp. 477-485.
- Figueras, N., North, B., Takala, S., Verhelst, N. & Avermaet, P. (2005). Relating examinations to the Common European Framework: A Manual. *Language Testing*, 22 (3), pp. 261-279.
- Hardcastle, P., Bolton, S. & Pelliccia, F. (2008). Test comparability and construct comparability across languages. *Studies in Language Testing*, 27, pp. 130-144.
- Harsch, C. & Hartig, J. (2015). What Are We Aligning Tests to When We Report Test Alignment to the CEFR?. *Language Assessment Quarterly*, 12, pp. 333-362.
- Hughes, A. (2003). *Testing for Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Huitema, R. (2017). *Dutch Grammar: A step-by-step approach to grammar for learners of Dutch*. Utrecht: Van Dale Uitgevers.
- Janssen-van Dieten, A. (2000). Hoe 'gemeenschappelijk' is het gemeenschappelijk Europees referentiekader?. *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*, 64 (2), pp. 59-70.
- Janssen-van Dieten, A. (2001). 'Nee, ik ben van de trap gevallen.': Hoe geschikt zijn de niveaudecriptoren van het CEF voor NT2?. *Levende Talen*, 2, pp. 20-26.
- Jones, R. & Tschirner, E. (2006). *A Frequency Dictionary of German: core vocabulary for learners*.

- Londen/New York: Routledge.
- Kecker, G. & Eckes, T. (2010). Putting the Manual to the test: the TestDaF-CEFR linking project. *Studies in Language Testing*, 33, pp. 50-79.
- Kleijn, P. & Nieuwborg, E. (1996). *Basiswoordenboek Nederlands*. Leuven: Wolters-Noordhoff.
- Kolen, M. & Brennan, R. (2004). *Test Equating, Scaling and Linking: Methods and Practices*. New York: Springer.
- Krumm, H. (2007). Profiles Instead of Levels: The CEFR and Its (Ab)Uses in the Context of Migration. *The Modern Language Journal*, 91 (4), pp. 667-669.
- Kwakernaak, E. (2010a). Het ERK hinkt. *Levende Talen Magazine*, 5, pp. 4-9.
- Kwakernaak, E. (2010b). Het verkeerde eind. *Levende Talen Magazine*, 8, pp. 17-21.
- Little, D. (2007). The Common European Framework of Reference for Languages: Perspectives on the Making of Supranational Language Education Policy. *The Modern Language Journal*, 91 (4), pp. 645-655.
- Little, D. (2011). The Common European Framework of Reference for Languages: A research agenda. *Language Teaching*, 44 (3), pp. 381-393.
- Maes, K. (2012). Language proficiency and CEFR: To measure is to know? In Smakman, D. & Willemsen, L. *Van schools tot scriptie: een colloquium over universitair taalvaardigheidsonderwijs* (pp. 112-116). Universiteit Leiden.
- Maes, K. & Sweep, J. (2017). *Grammatica Duits: glashelder overzicht op elk taalniveau*. Utrecht: Van Dale Uitgevers.
- Menting, J. (1977). Geschiedenis Van Leerstofselectie Voor Het Vreemde-Talenonderwijs. *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*, 3 (1), pp. 37-46.
- Michéa, R. (1965). *Vocabulaire allemand progressif*. Paris: Didier.
- Moe, E. (2008). Juggling numbers and opinions: An attempt to set CEFR standards in Norway for a test of reading in English. *Studies in Language Testing*, 27, pp. 67-78.
- Morgan, B. (1929). *German Frequency Word Book based on Kaeding's Häufigkeitswörterbuch der deutschen Sprache*. New York: The MacMillan Company.
- Nold, G., Rossa, H., Hartig, J. (2008). Proficiency scaling in DESI listening and reading EFL tests. *Studies in Language Testing*, 27, pp. 94-116.
- North, B. (2008). The CEFR levels and descriptor scales. *Studies in Language Testing*, 27, pp. 21-66.
- Pfeffer, J. A. (1964). *Grunddeutsch: Basic (spoken) German word list; [With frequency index]*. *Grundstufe*. Prentice-Hall.
- Piccardo, E. (2012). Multidimensionality of assessment in the Common European Framework of Reference for languages (CEFR). *Cahiers de L'ILob*, 4, pp. 37-54.
- Tschirner, E. (2008). Das professionelle Wortschatzminimum im Deutschen als Fremdsprache. *Deutsch als Fremdsprache*, 45 (4), pp. 195-207.
- Verstralen, H. (1993). Schalen, normen en cijfers. In Eggen, T. & Sanders, P. (red.) *Psychometrie in de praktijk*. Arnhem: Cito.

Websites taalexamens:

- Inburgeringsexamen: <https://www.inburgeren.nl/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- Staatsexamen I en II: <https://www.staatsexamensnt2.nl/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- CNaVT: <http://cnavt.org/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- Goethe Zertifikat: <https://www.goethe.de/ins/de/de/prf.html> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- PTE: <https://pearsonpte.com/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- IELTS: <https://www.ielts.org/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- Cambridge: <https://www.cambridgeenglish.org/exams-and-tests/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- DELE: <https://www.dele.org/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- DELF: <https://www.ciep.fr/delf-dalf/delf-tout-public> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- DALF: <https://www.ciep.fr/delf-dalf/dalf> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- CELTE: <https://ciple.lettras.ulisboa.pt/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)
- CILS: <https://cils.unistrasi.it/> (laatst geraadpleegd: 01-10-2019)

Bijlagen

Bijlage A: CEFR-leesbeschrijvingen B1

Overall reading comprehension
• Can read straightforward factual texts on subjects related to his/her field and interests with a satisfactory level of comprehension
Reading correspondence ➤ Length and complexity/simplicity of message; ➤ Concreteness of information, whether it follows a routine format; ➤ The extent to which language is standard, colloquial, idiomatic; ➤ The extent to which the subject is an everyday one, one related to interests or specialised.
• Can understand formal correspondence on less familiar subjects well enough to redirect it to someone else • Can understand the description of events, feelings and wishes in personal letters well enough to correspond regularly with a pen friend • Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences • Can understand standard formal correspondence and online postings in his/her area of professional interest
Reading for orientation ➤ The type of texts (from notices, leaflets etc. to articles and books); ➤ Picking out concrete information like times, prices from texts that are visual artefacts, rather than prose text, with layout that helps; ➤ Identify important information; ➤ Scanning prose text for relevance; ➤ Speed – mentioned at B2
• Can scan longer texts in order to locate desired information, and gather information from different parts of a text, or from different texts in order to fulfill a specific task • Can scan through straightforward, factual texts in magazines, brochures or in the web, identify what they are about and decide whether they contain information that might be of practical use • Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents • Can pick out important information about preparation and usage on the labels on foodstuffs and medicine • Can assess whether an article, report or review is on the required topic • Can understand the important information in simple, clearly drafted adverts in newspapers or magazines, provided that there are not too many abbreviations
Reading for information and argument ➤ Types of texts, from simple, short illustrated informational material to complex reports and articles ➤ Subject of texts, from familiar everyday subjects of personal interest to topics outside his/her area of interest; ➤ Depth of understanding, from getting an idea of the content to understanding finer points and implications
• Can understand straightforward, factual texts on subjects relating to his/her interests or studies • Can understand short texts on subjects that are familiar or of current interest, in which people give their points of view (e.g. critical contributions to an online discussion forum or readers' letters to the editor) • Can identify the main conclusions in clearly signaled argumentative texts

• Can recognize the line of argument in the treatment of the issue presented, though not necessarily in detail • Can recognize significant points in straightforward newspaper articles on familiar subjects • Can understand most factual information that he/she is likely to come across on familiar subjects of interest, provided he/she has sufficient time for re-reading • Can understand the main points in descriptive notes such as those on museum exhibits and explanatory boards in exhibitions
Reading instructions ➤ Topic of instructions, from routine prohibitions on simple notices and simple directions to detailed conditions and complex instructions on something unfamiliar, possibly outside his/her area of expertise; ➤ Degree of contextualization and familiarity; ➤ Length, from a few words to detailed and lengthy complex instruction in continuous text.
• Can understand instructions and procedures in the form of a continuous text, for example in a manual, provided that he/she is familiar with the type of process or product concerned • Can understand clearly written, straightforward instructions for a piece of equipment • Can follow simple instructions given on packaging e.g. cooking instructions • Can understand most short safety instructions, (e.g. on public transport or in manuals for the use of electrical equipment)
Reading as a leisure activity ➤ Length, variety of texts and whether there are illustrations; ➤ Type of texts, from simple descriptions of people and places, through different types of narrative texts to contemporary and classical writings in different genres; ➤ Topics. From everyday topics (e.g. hobbies, sport, leisure activities, animals), concrete situations to a full range of abstract and literary topics; ➤ Type of language: from simple to stylistically complex; ➤ Ease of reading: from guessing with the help of images, through reading with a large degree of independence to appreciating the variety of texts; ➤ Depth of understanding: from understanding in outline/the main points to understanding implicit as well as explicit meaning.
• Can read newspaper/magazine accounts of films, books, concerts etc. written for a wider audience and understand the main points • Can understand simple poems and song lyrics written in straightforward language and style • Can understand the description of places, events, explicitly expressed feelings and perspectives in narratives, guides and magazine articles that are written in high frequency everyday language • Can understand a travel diary mainly describing the events of a journey and the experiences and discoveries the person made • Can follow the plot of stories, simple novels and comics with a clear linear storyline and high frequency everyday language, given regular use of a dictionary

Bijlage B: Analyses leesexamen B1

Bijlage B1: Analyse Staatsexamen I

Doelgroep	MBO-studenten
Aantal teksten	8 teksten
Aantal vragen	41
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte teksten	343-827 woorden
Tijd	110 minuten
CEFR-descriptoren	• Reading for information and argument (tekst 1, 2, 4, 5 en 6) • Reading for orientation (tekst 1, 4 en 7) • Reading instructions (tekst 3, 8)

Tekst 1

Soort tekst	Beschouwing
Onderwerp	Zwerfafval
Aantal vragen	4
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	444
CEFR-descriptor	Reading for information and argument (vraag 1) Reading for orientation (vraag 2-4) • Picking out concrete information like times, prices from texts that are visual artefacts, rather than prose text, with layout that helps.

Tekst 2

Soort tekst	Brochure
Onderwerp	Opleiding Glazenwasser
Aantal vragen	6
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	601 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 3

Soort tekst	Reglement
Onderwerp	Onderwijs- en examenreglement
Aantal vragen	6
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	759 woorden
CEFR-descriptor	Reading for instructions • Can understand instructions and procedures in the form of a continuous text, for example in a manual, provided that he/she is familiar with the type of process or product concerned

Tekst 4

Soort teksten	Brochure
Onderwerp	RSI
Aantal vragen	6
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	343 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation/Reading for information and argumentation

Tekst 5

Soort tekst	Krantenartikel
Onderwerp	Jan Linders
Aantal vragen	4
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	827 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 6

Soort tekst	Studietekst
Onderwerp	Voeding
Aantal vragen	4
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	475 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 7

Soort tekst	Brochure
Onderwerp	Werving beroep Kraamzorg
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	490 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents.

Tekst 8

Soort tekst	Brochure
Onderwerp	Stappenplan auto te water
Aantal vragen	6
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	430 woorden
CEFR-descriptor	Reading instructions • Can understand instructions and procedures in the form of a continuous text, for example in a manual, provided that he/she is familiar with the type of process or product concerned

Bijlage B2: Analyse Goethe Zertifikat B1

Het Goethe Zertifikat verschilt van de andere examens door het toevoegen van een tijdsindicatie en voorbeeld per opgave.

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	5 onderdelen, 6 teksten
Aantal vragen	30
Soort vragen	Ja/nee-vragen ¹³ , matchen en meerkeuze
Lengte teksten	20-351 woorden
Tijd	65 minuten
CEFR-descriptoren	• Reading correspondence (tekst 1) • Reading for information and argument (tekst 2, 5) • Reading for orientation (tekst 3, 4) • Reading instructions (tekst 6)

Tekst 1 (Deel 1)

Soort tekst	Blog
Onderwerp	Gevonden portemonnee
Aantal vragen	6
Soort vragen	Goed/fout
Lengte	351 woorden
CEFR-descriptor	Reading correspondence • Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 2 (Deel 2)

Soort tekst	Krantenartikel
Onderwerp	dorp op groene energie
Aantal vragen	3
Soort vragen	Meerkeuze (a-c)
Lengte	180 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

Tekst 3 (Deel 2)

Soort tekst	Brochuretekst
Onderwerp	Stadstour
Aantal vragen	3
Soort vragen	Meerkeuze (a-c)
Lengte	194 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 4 (Deel 3)

Soort teksten	Advertenties
Onderwerp	Duits leren
Aantal vragen	7
Soort vragen	Matchen
Lengte	20-41 woorden

¹³ Ook goed/fout-vragen

CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can understand the important information in simple, clearly drafted adverts in newspapers or magazines, provided that there are not too many abbreviations
-----------------	--

Tekst 5 (Deel 4)

Soort tekst	Ingezonden brieven
Onderwerp	Commentaar op een artikel over verbod op gewelddadige videogames
Aantal vragen	7
Soort vragen	Ja/nee (is iemand voor of tegen het verbod)
Lengte	39-66 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument • Can understand short texts on subjects that are familiar or of current interest, in which people give their points of view (e.g. critical contributions to an online discussion forum or readers' letters to editor) • Can identify the main conclusions in clearly signaled argumentative texts

Tekst 6 (Deel 5)

Soort tekst	Regelement
Onderwerp	Huisregels
Aantal vragen	4
Soort vragen	Meerkeuze (a-c)
Lengte	227 woorden
CEFR-descriptor	Reading instructions

Bijlage B3: Analyse Cambridge B1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	5
Aantal vragen	35
Soort vragen	Meerkeuze, matchen, goed/fout, gatentekst met meerkeuze
Lengte teksten	13-453 woorden
Tijd	52,5 (90 incl. schrijven) ¹⁴
CEFR-descriptoren	Reading correspondence (tekst 1 en 4) Reading for orientation (tekst 1, 2 en 5) Reading for information and argument (tekst 3)

Tekst 1

Soort teksten (5)	Mededelingen
Onderwerp	Verschillende
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	13-32 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation - Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents Reading correspondence - Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 2

Soort tekst	Beschrijvingen
Onderwerp	Muziek
Aantal vragen	5
Soort vragen	Matchen
Lengte	49-65 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents.

Tekst 3

Soort tekst	Portret
Onderwerp	Makers van natuurdocumentaires
Aantal vragen	10
Soort vragen	Goed/fout-vragen
Lengte	453 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

¹⁴ Op basis van het aantal te behalen punten voor het onderdeel 'lezen': punten lezen/punten totaal*totale tijd

Tekst 4

Soort tekst	Beschrijving ervaring
Onderwerp	Werk op een zomerkamp
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	287 woorden
CEFR-descriptor	Reading correspondence • Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 5

Soort tekst	Brochure
Onderwerp	San Francisco
Aantal vragen	20
Soort vragen	Gatentekst met meerkeuze
Lengte	155 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents.

Bijlage B4: Analyse PTE B1 (2 testen)

Test 1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	5
Aantal vragen	25
Soort vragen	Meerkeuze, open vragen en gatentekst met meerkeuze
Lengte teksten	14-300
Tijd	31,7 (95 incl. schrijven en luisteren) ¹⁵
CEFR-descriptoren	Reading for orientation (tekst 1) Reading for information and argument (tekst 2, 3 en 5) Reading instructions (tekst 4)

Tekst 1

Soort teksten (5)	Advertenties en mededelingen
Onderwerp	Verschillende
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze gatentekst
Lengte	14-34 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation: Can understand the important information in simple, clearly drafted adverts in newspapers or magazines, provided that there are not too many abbreviations.

Tekst 2

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Berlin International Film Festival
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	285 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 3

Soort tekst	Krantenartikel
Onderwerp	Recycling in Liverpool
Aantal vragen	4
Soort vragen	Open vragen
Lengte	91 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

¹⁵ Op basis van het aantal te behalen punten voor het onderdeel 'lezen': punten lezen/punten totaal*totale tijd

Tekst 4

Soort tekst	Brochure
Onderwerp	Gezond eten
Aantal vragen	4
Soort vragen	Open vragen
Lengte	105 woorden
CEFR-descriptor	Reading instructions Can understand instructions and procedures in the form of a continuous text, for example in a manual, provided that he/she is familiar with the type of process or product concerned.

Tekst 5

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Recyclen
Aantal vragen	7
Soort vragen	Open vragen
Lengte	300 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Test 2

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	5
Aantal vragen	25
Soort vragen	Meerkeuze, open vragen en gatentekst met meerkeuze
Lengte teksten	16-300 woorden
Tijd	?
CEFR-descriptoren	Reading correspondence (tekst 2) Reading for orientation (tekst 1) Reading for information and argument (tekst 3 en 4) Reading instructions (tekst 5)

Tekst 1

Soort teksten (5)	Advertenties en mededelingen
Onderwerp	Verschillende
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze gatentekst
Lengte	16-32 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation: Can understand the important information in simple, clearly drafted adverts in newspapers or magazines, provided that there are not too many abbreviations.

Tekst 2

Soort tekst	Beschrijving
Onderwerp	Restaurantbezoek
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	300 woorden
CEFR-descriptor	Reading correspondence Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 3

Soort tekst	Krantenartikel
Onderwerp	Sluiting restaurant Al-Shami
Aantal vragen	4
Soort vragen	Open vragen
Lengte	129 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 4

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Tussenjaar
Aantal vragen	4
Soort vragen	Open vragen
Lengte	110 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 5

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Vrijwilligerswerk
Aantal vragen	7
Soort vragen	Open vragen
Lengte	283 woorden
CEFR-descriptor	Reading instructions Can understand instructions and procedures in the form of a continuous text, for example in a manual, provided that he/she is familiar with the type of process or product concerned.

Bijlage B5: Analyse DELE B1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	5 teksten
Aantal vragen	30 (25-30 grammatica)
Soort vragen	Matchen, meerkeuze en gatentekst
Lengte teksten	44-472 woorden
Tijd	70 minuten
CEFR-descriptoren	• Reading correspondence (tekst 1 en 3) • Reading for information and argument (tekst 2 en 4) • Reading for orientation (tekst 1)

Tekst 1

Soort teksten (10)	Programmabeschrijvingen
Onderwerp	Televisieprogramma's
Aantal vragen	6
Soort vragen	Matchen
Lengte	44-62 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents. Reading correspondence • Can understand the description of events, feelings and wishes in personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences

Tekst 2

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Schelpen in pre-Spaans Mexico
Aantal vragen	6
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	472 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

Tekst 3

Soort teksten (3)	Beschrijving
Onderwerp	Organisatie van kinderfeestje
Aantal vragen	6
Soort vragen	Matchen
Lengte	116-129 woorden
CEFR-descriptor	Reading correspondence • Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 4

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Geschiedenis van het apenstaartje
Aantal vragen	6
Soort vragen	Gatentekst
Lengte	346 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

Tekst 5

Grammatica, 6 meerkeuzevragen

Bijlage B6: Analyse DELF B1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	2 teksten
Aantal vragen	29
Soort vragen	Meerkeuze, ja/nee-vragen, open vragen, goed/fout-vragen met verklaring
Lengte teksten	75-472 woorden
Tijd	35 minuten
CEFR-descriptoren	• Reading for information and argument (tekst 2) • Reading for orientation (tekst 1)

Tekst 1

Soort teksten (4)	Brochure
Onderwerp	Bezienswaardigheden in Frankrijk
Aantal vragen	20
Soort vragen	Ja/nee-vragen
Lengte	75-107
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can find and understand relevant information in everyday material such as letters, brochures and short official documents.

Tekst 2

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Accenten
Aantal vragen	9
Soort vragen	Meerkeuze (5), open vragen (2), goed/fout-vragen met verklaring (2)
Lengte	472 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

Bijlage B7: Analyse CILS B1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	3 teksten
Aantal vragen	33 vragen
Soort vragen	Meerkeuze, ja/nee, op volgorde zetten
Lengte teksten	235-344 woorden
Tijd	45 minuten
CEFR-descriptoren	• Reading correspondence (tekst 1) • Reading for information and argument (tekst 3) • Reading for orientation (tekst 2)

Tekst 1

Soort tekst	Artikel
Onderwerp	Verlenging kaart
Aantal vragen	7
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	344 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argument

Tekst 2

Soort tekst	Advertentie
Onderwerp	Trolley 'Carpi'
Aantal vragen	15
Soort vragen	Ja/nee-vragen
Lengte	302 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can scan through straightforward, factual texts in magazines, brochures or in the web, identify what they are about and decide whether they contain information that might be of practical use.

Tekst 3

Soort tekst	Reisverslag
Onderwerp	Reis naar Pisa
Aantal vragen	11
Soort vragen	Op volgorde zetten
Lengte	235 woorden
CEFR-descriptor	Reading correspondence • Can understand straightforward personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Bijlage B8: Analyse DEPLE B1

Doelgroep	Algemeen
Aantal teksten	3 teksten
Aantal vragen	20 vragen
Soort vragen	Meerkeuze, matchen
Lengte teksten	10-227
Tijd	30
CEFR-descriptoren	• Reading correspondence (tekst 1) • Reading for information and argument (tekst 2 en 3) • Reading for orientation (tekst 1)

Tekst 1

Soort teksten (16)	Programmabeschrijvingen
Onderwerp	Televisieprogramma's
Aantal vragen	10
Soort vragen	Matchen
Lengte	10-81 woorden
CEFR-descriptor	Reading for orientation • Can find and understand relevant information in everyday material, such as letters, brochures and short official documents. Reading correspondence • Can understand the description of events, feelings and wishes in personal letters, emails or postings giving a relatively detailed account of events and experiences.

Tekst 2

Soort teksten (5)	Korte artikelen
Onderwerp	Verschillende
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	39-51 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

Tekst 3

Soort teksten (3)	Hotelbeschrijving
Onderwerp	Hotel Lisboa Prata Boutique
Aantal vragen	5
Soort vragen	Meerkeuze
Lengte	227 woorden
CEFR-descriptor	Reading for information and argumentation

ZERTIFIKAT B1	LEZEN
KANDIDATENBLAD	

Kandidatenblad

Lezen

65 minuten

Het deel *lezen* bestaat uit vijf onderdelen. U leest meerdere teksten en beantwoordt de bijbehorende opgaven. U kunt met elke tekst beginnen. Voor elke vraag is er slechts één antwoord juist.

Vergeet niet uw antwoorden binnen de tijd op het **antwoordblad** te schrijven.

Schrijf duidelijk.

Hulpmiddelen zoals een woordenboek of een mobiele telefoon zijn niet toegestaan.

Deel 1 Werktijd: 10 minuten

Lees de tekst en bijbehorende opgaven 1 tot en met 6.

Kies: zijn de uitspraken ☐ goed of ☐ fout?

The screenshot shows a web browser window with the address bar empty. The page title is "SusannesAlledaagseBlog.nl" in a large, bold, black font. Below the title is the subtitle "Mijn dagelijkse leven, mijn gedachtes, mijn leven ...". The date "Donderdag, 23 juni" is displayed. The main text of the blog post is in Dutch, describing a lost wallet and a helpful stranger. The text ends with "Tot snel" and "Jullie Susanne".

SusannesAlledaagseBlog.nl
Mijn dagelijkse leven, mijn gedachtes, mijn leven ...

Donderdag, 23 juni

Wat mij vandaag is gebeurd, dat gelooft niemand: toen ik 's middags nietsvermoedend in de keuken stond te koken, ging mijn mobiele telefoon af. Een vrouwenstem legde mij uit dat mijn portemonnee in een bankfiliaal was afgegeven en dat ik die daar kon afhalen. Ik kreeg het erg warm – het was mij nog helemaal niet opgevallen, dat hij ontbrak. En ik had er ook nog relatief veel contant geld in gestopt! Snel pakte ik mijn handtas erbij en zocht ik naar de portemonnee. Het kloptel! Ook na lang grabbelen in de tas kon ik hem niet vinden. Mijn geld was echt verdwenen! Ik ging dus onderweg naar de bank en bedacht, waar ik mijn portemonnee had laten liggen: zeker in de supermarkt bij de kassa. Hoe dan ook, ik kwam bij de bank aan en was nieuwsgierig om te ontdekken waar mijn portemonnee was gevonden en, natuurlijk, of er iets ontbrak. De bankmedewerker deelde me mee dat een jonge man de portemonnee had afgegeven. Hij had hem op de parkeerplaats voor de supermarkt gevonden en wilde hem eigenlijk naar de gevonden voorwerpen brengen, zoals men dat in een dergelijk geval normaal gesproken doet. De weg daarheen was voor hem te ver en dus zocht hij naar een andere mogelijkheid om mij de portemonnee terug te geven. Moet je je eens voorstellen: Hij was zo slim, dat hij op de bankpas naar mijn naam en de naam van mijn bank zocht... De bank zou immers de contactgegevens bij mijn naam hebben en kon mij dus opbellen. Hij reed naar de dichtstbijzijnde vestiging van mijn bank en dankzij het computernetwerk tussen de verschillende vestigingen kon mijn telefoonnummer snel worden achterhaald. Daar stond ik dan met mijn portemonnee, die bij het verlaten van de supermarkt uit de handtas moet zijn gegleden. Gelukkig was alles er nog! Ik ben zooo blij, dat dit verhaal zo goed afgelopen is. Nu weet ik helaas helemaal niet hoe ik de eerlijke vinder kan bedanken. Misschien leest hij dit blogbericht of leest iemand het tegen wie hij het verhaal heeft verteld: "Hartelijk, hartelijk dank, lieve vinder!

Tot snel
Jullie Susanne

vervolg **Deel 1**

Voorbeeld		
0	's Middags ringelde Susannes telefoon.	☒ <i>Fout</i>
1	Pas door het telefoontje merkte Susanne dat ze haar portemonnee niet meer had.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>
2	Susanne gelooft dat ze de portemonnee bij het betalen heeft vergeten.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>
3	De vinder had de portemonnee naar de gevonden voorwerpen gebracht.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>
4	Het telefoonnummer van de bank zat in de portemonnee.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>
5	In Susannes portemonnee ontbrak niets.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>
6	Susanne kon de vinder persoonlijk voor zijn eerlijkheid bedanken.	☐ <i>Goed</i> ☐ <i>Fout</i>

Deel 2 Werktijd: 20 minuten

Lees de tekst uit de media en de bijbehorende opgaven 7 tot en met 9.

Kies bij elke opgave het correcte antwoord ☐ a, ☐ b of ☐ c.

Het dorp Feldheim in Brandenburg wordt onafhankelijk van olie en kolen.

Sinds kort leveren moderne energieën de complete stroomvoorziening en driekwart van de warmtevoorziening voor het dorp. "Het werkt met behulp van een moderne installatie voor biogas" legt natuurkundige Eckhard Meier uit. "Er komt afval van dieren, granen en hout binnen dat wordt verwarmd. Een motor verbrandt het gas en genereert daarbij warmte. De motor drijft dan een generator aan die stroom produceert."

Ontstaan is het idee van het "Bio-energiedorp" aan de universiteit van Göttingen. Doel van de wetenschappers was om aan te tonen dat het mogelijk

Een dorp voor groene energie

is om een dorp compleet met hernieuwbare energie te voorzien en daarmee een bijdrage aan de klimaatbescherming te leveren.

En inderdaad: de biogasinstallatie genereert jaarlijks twee keer zo veel stroom als de gemeente verbruikt. De rest wordt aan het stroomnet afgegeven en kosteloos aan andere dorpen ter beschikking gesteld. Werkt het concept ook voor andere dorpen? "In principe wel", meent Eckhard Meier. De technische installaties kunnen op andere plaatsen precies zo gebouwd worden; de installatie heeft namelijk niet veel ruimte nodig. Men heeft vooral een ding nodig: actieve en enthousiaste inwoners!

uit een Nederlandse krant

Voorbeeld

0 De bio-gasinstallatie ...

- ☐ a is van Eckhard Meier.
☐ b bestaat al driekwart jaar.
☒ c produceert stroom en warmte.

7 In deze tekst gaat het om ...

- ☐ a de nieuwe technologie van Eckhard Meier.
☐ b de milieuvriendelijke stroomproductie in Feldheim.
☐ c een onderzoek aan de universiteit Göttingen.

8 De wetenschappers wilden aantonen, dat ...

- ☐ a een heel dorp van moderne energie kan leven.
☐ b een bio-gasinstallatie meer stroom produceert dan een dorp nodig heeft.
☐ c men grotere hoeveelheden stroom kan sparen.

9 Om ervoor te zorgen dat het idee ook in andere dorpen functioneert, ...

- ☐ a heeft men veel geld nodig.
☐ b heeft men genoeg plaats nodig voor de techniek.
☐ c moet de bevolking ervoor zijn.

vervolg Deel 2

Lees de tekst uit de media en de bijbehorende opgaven 10 tot en met 12.

Kies bij elke opgave het correcte antwoord ☐ a, ☐ b of ☐ c.

Met de rondrit “Tijdreis per fiets” kunnen toeristen de stad Murten en haar geschiedenis sportief opnieuw ontdekken. De tour start op het station van Murten, waar de sportieve deelnemers op een eigen of gehuurde fiets stappen. De minder sportieven en diegene, die het altijd wilden uitproberen, stappen op de elektrische fiets. Deze kan ook bij het station worden gehuurd. Vanaf het station gaat de weg naar de historische heuvel, waar Karel de Stoute zijn hoofdkwartier bouwde, voordat zijn leger in 1476 werd verslagen. De sportievelingen werken zich tijdens de rit op de heuvel in het zweet, terwijl de e-fietser heel eenvoudig de elektromotor gebruikt.

Tour door Murtens geschiedenis

Boven aangekomen kan men van het wonderbaarlijke uitzicht op het meer van Murten genieten. Na een korte pauze gaat de tocht verder naar Merlach. Daar staat een monument voor soldaten die in de slag bij Murten in 1476 zijn omgekomen. Daarna gaat de rit naar de haven en door de oude binnenstad. Onderweg leren de fietsers veel over de regio. “Met de fietstocht voor groepen willen we ons aanbod voor actieve fietsers uitbreiden”, zegt de directeur van Murtens Toerisme. Daarmee zal niet alleen het gebied voor fietstoeristen interessant worden, maar ook de E-biketrend worden ondersteund.

uit een Nederlandse brochure

10 In deze tekst gaat het erom, dat...

- ☐ a de geschiedenis van Murten opnieuw wordt verteld.
☐ b er een nieuw toeristisch aanbod is.
☐ c men in Murten nieuwe fietspaden wil bouwen.

11 Voor de rondleiding ...

- ☐ a heeft men een eigen fiets nodig.
☐ b hoeft men niet sportief te zijn.
☐ c moet men met de trein komen.

12 De directeur van Murtens Toerisme wil, dat ...

- ☐ a er in Murten meer stadsrondleidingen voor groepen zijn.
☐ b de mensen normale fietsen in plaats van elektrische fietsen gebruiken.
☐ c meer fietstoeristen naar de regio komen.

Deel 3 Werktijd: 10 minuten

Lees de situaties 13 tot 19 en de advertenties A tot J uit verschillende Nederlandstalige media.
Kies: welke advertentie past bij welke situatie? U kunt **elke advertentie slechts één keer** kiezen.
De advertentie uit het voorbeeld kunt u niet meer kiezen. Voor **één** situatie is er **geen passende advertentie**. In dit geval schrijft u 0.

Na het einde van uw cursus Nederlands willen sommige van uw collega's verder Nederlands leren en zoeken daarvoor geschikte mogelijkheden.

Voorbeeld

0 Mario wil in Brussel een zomertaalcursus bezoeken.

Advertentie: i

13 Leon wil in de zomer in de toeristische sector werken om zijn Nederlands te verbeteren.

Advertentie: ____

14 Giovanna zoekt Nederlandse luisterboeken zodat ze onderweg Nederlands kan leren.

Advertentie: ____

15 Mirjeta heeft geen tijd voor een cursus, maar wil zich regelmatig over nieuws uit Nederland informeren.

Advertentie: ____

16 Maria wil graag op de computer Nederlands leren.

Advertentie: ____

17 Susan leest het liefste literatuur als de teksten niet te moeilijk zijn.

Advertentie: ____

18 Miroslav wil zijn schriftelijke vaardigheden verbeteren, omdat hij voor zijn studie veel moet schrijven.

Advertentie: ____

19 Juan kan alleen 's avonds een cursus bijwonen.

Advertentie: ____

a Nieuw in het uitgeversfonds:
Vlaamse schrijvers, eenvoudig gemaakt.
Na 100 uren leren al literaire korte verhalen, romans en gedichten lezen? Geen probleem!
De serie "Vlaamse schrijvers, eenvoudig gemaakt" biedt lezers van het Nederlands vereenvoudigde originele versies voor onbeperkt leesplezier.
www.vlaams-leesaanbod.be

Trainingsprogramma Nederlands

U wilt uw taalkennis verbeteren, maar heeft geen tijd voor een cursus? Dan leert u Nederlands op het internet!

Ons leerportaal biedt u gratis:

- 10 lessen voor beginners en gevorderden
- Uitleg bij de grammatica
- alle oefeningen online beschikbaar

www.talenleren.nl

vervolg Deel 3

NEDERLANDS IN BELGIË

Ons aanbod:

- Intensieve cursus met 20-30 lessen per week
- Schrijf cursus (ook op afstand!)
- Zomercursus voor jongeren en volwassenen (met vrijetijdsprogramma)
- Cursus: Nederlands in het hotel

Wij bieden alleen dagcursussen aan!

www.nederlandsinbelgië.be

Werk & Taal-Net

Wij bieden banen aan voor leerders van het Nederlands in Nederland en België. Perfectioneer uw taalkennis en verzamel ervaring in de horeca.

- Duur: tot 3 maanden (juni-augustus)
- Kosten voor onderdak en eten worden vergoed

Informatie: www.werkentaal-net.com

Taalschool ORION zoekt betrokken trainers en trainsters (fulltime)

- Cursustijden van 8.00-17.00 uur
- Niveaus A1-C1
- Algemene en werkgerelateerde taalcursussen (bv. Duits voor het toerisme)

Sollicitaties naar: office@nederlandsintensief.nl

Nederlands lezen

Het magazine *Nederlands lezen* richt zich tot geïnteresseerden van het Nederlands in binnen- en buitenland. Het verschijnt een keer per maand en bevat actuele en originele artikelen uit de Nederlandse pers.

Nederland ontdekken & Nederlands leren!

Bestel vandaag nog uw proefexemplaar: info@nederlands-lezen.nl

Uitgeverij voor Nederlandse literatuur zoekt redacteur/redactrice

voor het selecteren en corrigeren van werken van jonge Nederlandse auteurs. Ons uitgeversaanbod bevat romans, dichtbundels en luisterboeken.

Stuur uw sollicitatie naar: jonge-literatuur@amsterdam.nl

Nederlands in Utrecht

Nederlands intensieve cursus

Ma tot vr van 9.30-13.00 uur en van 14.00-17.00 uur

Cursus voor werkenden

Voor werkenden en drukke mensen bieden wij flexibele cursustijden aan (afspraak naar wens).

Online instaptoets op www.nederlandsinutrecht.nl

Taal en cultuur in Brussel

Het gehele jaar cursussen Nederlands! Speciale aanbieding voor de zomer.

Info op:

www.taal-cultuur.be

Nieuw computerprogramma van DIGITAL LEARNING

Voor bureau management en boekhouding in het Engels en Nederlands.

Vanaf nu in de boekhandel verkrijgbaar.

Info: software@digital-learning.net

Deel 4 Werktijd: 15 minuten

Lees de teksten 20 tot en met 26. Kies: is deze persoon **voor een verbod**?

In een tijdschrift leest u reacties op een artikel over het verbod op videospellen, in welke veel geweld voorkomt (zogenaamde: "moordspellen").

Voorbeeld			20	Stefan	☐ Ja	☐ Nee	24	Jonny	☐ Ja	☐ Nee
0	Niko		21	Dagmar	☐ Ja	☐ Nee	25	Robert	☐ Ja	☐ Nee
		☐ Nee	22	Kathleen	☐ Ja	☐ Nee	26	Marinette	☐ Ja	☐ Nee
			23	Marius	☐ Ja	☐ Nee				

LEZERSBRIEVEN

Voorbeeld Men heeft tot nu toe niet wetenschappelijks aangetoond, dat gewelddadige spellen een invloed op het gedrag van jongeren hebben? Wat een waanzin! Is toch logisch, dat zo'n heftige beelden de gedachten beïnvloeden! Voor mij is het duidelijk: door zulke spellen kan veel ongelukigheid en schade ontstaan. Ze moeten weg!
Niko, 52, Utrecht

20 Ik kan me voorstellen dat een verbod het tegenovergestelde effect heeft, omdat een verboden spel toch nog interessanter is dan een spel dat wel mag. Daarnaast is het helemaal niet mogelijk alle gewelddadige spellen af te schaffen, omdat er daarvan al zo veel zijn. Mijn conclusie: Waarom "moordspellen" verbieden, als het er alleen maar toe leidt dat het als indeffect heeft dat sowieso alle spellen en het hele gebeuren nog interessanter wordt?
Stefan, 19, Nijmegen

21 Wie beslist uiteindelijk erover welke spellen men niet nodig heeft? Mogen deze mensen er dan ook over beslissen welke boeken, films of muziek wij niet nodig hebben? Veel belangrijker is het toch, dat kinderen en jongeren leren om zelf virtueel en echt geweld te onderscheiden!
Dagmar, 23, Amsterdam

22 "Doden op proef" zou toegestaan moeten zijn? Dat wil zeggen: snel even oefenen hoe men iemand ombrengt, is een vrije tijdsbesteding. Hoe cynisch kan men zijn? Niet iedereen wordt gelukkig een monster die zich met zoveel geweld en vernietiging bezighoudt. De instelling daarachter is echter uitdrukking van een ongelooflijke onverschilligheid. Dat moet men stoppen en wel heel snel.
Kathleen, 49, Maastricht

23 Ik speel zogenaamde moordspellen zoals CaDu al bijna drie jaar regelmatig. Ik heb een kleine dochter, een vrouw en een baan en speel het als uitlaatklep. Moeten alle anderen een verbod maar accepteren alleen omdat een iemand op deze wereld toevallig het spel als realiteit ziet en doordraait? Het zou beter zijn om de leeftijdsgrens op 18 jaar te zetten en deze ook strikt te handhaven.
Marius, 34, Den Haag

24 "Moordspellen" maken snel agressief en men raakt er verslaafd aan. Daarnaast bestaat het gevaar dat iemand niet met zulke spellen kan omgaan en een copycat wordt. En dat zijn slechts twee redenen waarom men tegen deze spellen eindelijk iets zou moeten doen.
Jonny, 21, Groningen

25 In deze discussie ontbreekt altijd de juiste kennis! Meestal is het bij moordspellen namelijk zo dat men in een team speelt. Een dergelijk spel versterkt zo de teamgeest. Daarnaast is een bepaalde tactiek het belangrijkste en niet een bepaalde methode om iemand om te brengen. Zo wordt het tactisch en in het bijzonder het logisch denken aangewend.
Robert, 18, Middelburg

26 Ik denk dat bepaalde situaties of dingen een mensen ertoe kunnen brengen iets te doen wat hij anders niet zou doen. Dat kan precies bij zogenaamde "moordspellen" het geval zijn. Daarom lijkt mij een verbod zinvol, ook als zo'n verbod alleen waarschijnlijk niet veel nut heeft, omdat moordspellen nu eenmaal slechts een "inspiratiebron" voor geweld zijn.
Marinette, 38, Den Bosch

Deel 5 Werktijd: 10 minuten

Lees de tekst en de bijbehorende opgaven 27 tot en met 30 zorgvuldig door.

Kies bij elke opgave het juiste antwoord ☐ a, ☐ b of ☐ c.

U informeert naar de huisregels van het Centrum Beroepsopleiding in Antwerpen (CBA), waar u een cursus gaat volgen.

- 27 Scholieren ...**
- ☐ a mogen geen fietsen mee naar school brengen.
 - ☐ b mogen hun fiets op het schoolplein plaatsen.
 - ☐ c moeten hun fiets in een speciale ruimte plaatsen.
- 28 Voor de klaslokalen van het CBA geldt:**
- ☐ a Scholieren mogen geen posters ophangen.
 - ☐ b Scholieren moeten daar zelf opruimen.
 - ☐ c Scholieren kunnen daar na de lessen leren.
- 29 Om de afsluitbare kluisjes te kunnen gebruiken, moet men ...**
- ☐ a een sleutel bij het secretariaat vragen
 - ☐ b eenmalig 50,- euro betalen
 - ☐ c scholier zijn of bij CBA werken
- 30 Het drinken van alcohol ...**
- ☐ a kan door de schoolleiding worden goedgekeurd.
 - ☐ b moet aan de cursusleider worden gemeld.
 - ☐ c is zonder meer verboden.

HUISREGELS

Lestijden: De afgesproken lestijden zijn bindend. Is de leerling tien minuten na het begin van de les niet aanwezig, dan informeert de klassenvertegenwoordiger het secretariaat.

Orde: In de gezamenlijke ruimtes en faciliteiten van onze school moet men letten op orde en netheid. Buiten de lestijden mogen leerlingen zich niet in de klaslokalen ophouden. Het is verboden in de klaslokalen iets op de muur te plakken of te schrijven en schoolmeubilair naar andere lokalen te verplaatsen. Werknemers en leerlingen die schade vaststellen, melden deze aan het secretariaat.

Overlast: Werknemers en leerlingen zorgen ervoor dat het onderwijs niet wordt gestoord.

Alcohol- en drugsconsumptie: De consumptie van alcohol, illegale drugs evenals andere psychoactieve substanties is op het gezamenlijke schoolterrein en tijdens schoolevenementen (inclusief alle pauzes) verboden. In uitzonderingsgevallen kan de schoolleiding de consumptie van alcohol toestaan.

Roken: Roken is alleen buiten toegestaan of in speciale rookzones.

We verzoeken u de geplaatste asbakken te gebruiken.

Diefstal: Aangeraden wordt om waardevolle spullen en contant geld zorgvuldig op te bergen. De school stelt de leerlingen en werknemers kosteloos kluisjes ter beschikking. Voor verloren sleutels geldt een boete van 50,- euro. De school is niet aansprakelijk bij diefstal.

Gevonden voorwerpen: Geef gevonden voorwerpen alstublieft af aan het secretariaat.

Parkeerplaatsen: Op het schoolterrein zijn geen gratis parkeerplaatsen. Fietsen moeten in de daarvoor bestemde fietskelder neergezet en afgesloten worden. Scooters en motors zijn op het schoolterrein niet toegestaan.

Bijlage D: Antwoordbladen
Bijlage D1: Antwoordblad *Staatsexamen I*

Staatsexamen NT2

Nederlands als tweede taal

Voorbeeldexamen 2017

Lezen I

Vul in met zwart potlood.
Gum vergissingen goed uit.

Maak zo het hokje zwart: ●

1	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
2	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
3	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
4	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
5	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
6	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
7	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
8	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
9	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
10	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
11	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
12	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
13	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
14	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
15	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
16	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
17	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
18	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
19	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
20	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D

21	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
22	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
23	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
24	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
25	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
26	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
27	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
28	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
29	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
30	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
31	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
32	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
33	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
34	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
35	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
36	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
37	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
38	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
39	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
40	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D

41	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D
	☐ A	☐ B	☐ C	☐ D

45546

Goethe-Zertifikat
Deutsch
B1

Zertifikat B1

Lezen

Deel 1

1	Goed	Fout
	☐	☐
2	Goed	Fout
	☐	☐
3	Goed	Fout
	☐	☐
4	Goed	Fout
	☐	☐
5	Goed	Fout
	☐	☐
6	Goed	Fout
	☐	☐

Deel 2

7	a	b	c
	☐	☐	☐
8	a	b	c
	☐	☐	☐
9	a	b	c
	☐	☐	☐
10	a	b	c
	☐	☐	☐
11	a	b	c
	☐	☐	☐
12	a	b	c
	☐	☐	☐

Deel 3

13	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	0
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Deel 4

20	Ja	Nee
	☐	☐
21	Ja	Nee
	☐	☐
22	Ja	Nee
	☐	☐
23	Ja	Nee
	☐	☐
24	Ja	Nee
	☐	☐
25	Ja	Nee
	☐	☐
26	Ja	Nee
	☐	☐

Deel 5

27	a	b	c
	☐	☐	☐
28	a	b	c
	☐	☐	☐
29	a	b	c
	☐	☐	☐
30	a	b	c
	☐	☐	☐

Bijlage E: Woorden boven B1-niveau

In deze bijlage staan de woorden die niet op de frequentielijst tot 5000 woorden staan. Het gaat hier om de woorden die gelabeld zijn als woorden boven B1-niveau, samenstellingen deels boven B1-niveau en “moderne woorden”. De moeilijke woorden uit de teksten en bijbehorende vragen zijn naast elkaar gezet. Als moeilijke woorden die in de vragen staan al in de tekst voorgekomen zijn, dan staat er een “(h)” achter deze woorden.

Bijlage E1: Moeilijke woorden *Staatsexamen I*

Instructie

Omcirkelen, omcirkeld

Onderstrepen

Scoring

Afname

Digitaal (2x)

Klikt

Tekst 1

Zomaar

Weggooien

Viespeuken (2x)

Puin

Gestort

Gekieperd

Minstens (2x)

Afritten

Opritten

Vuilnisbelt

Opdraaien

Vervuild

Scholieren

Kauwgom (9x)

Stippen

Snackbars

Uitgespuugd (2x)

Kauwgomkauwers

Onbegonnen

Verwijdert, verwijderen

Verrassend

Sinaasappelschil

Bananenschil

Stikstof

Ingevroren

Vervolgens

Verkruimeld

Opgezogen

Spugen

Boete

Zwerfafval (2x)

Fietspaden

Automobilist

Sigarettenpeuk

Drankbeker

Kader bij tekst

natuurrubber

wollen

pvc

frisdrank

plastic (3x)

filmkokertje

nylon

aluminium

six-packhouder

piepschuim

Vragen

viespeuken (h)

bananenschil (h)

kauwgom (h)

weggegooid (h)

frisdrank (2x) (h)

produceren

verpakking, verpakken

aluminium (h)

sigarettenpeuk (h)

frisdrankfabrikant

Tekst 2

Afwisseling, afwisselende
Techniek
Objecten
Flinke
Sop
Spons
Voorkeur
Doorstromen
Reiniging, reinigt
Hogerop
Modelinge
Meldt ... aan
Hangbruginstallatie
Hoogwerker (3x)
Gevelonderhoudsinstallatie
Kaderopleiding
Leidinggevende
Uitzonderingssituaties
Website

Vragen

sop (h)
spons (h)
beschikken
minstens
mondeling (h)
locaties
aanmelden (h)
veiligheidsrisico's
hoogwerker (2x) (h)
gevelonderhoudsinstallatie (h)
uitzonderingssituaties (h)
werkplek

Tekst 3

Horeca
Handtekening
Bewijs
Verantwoordelijkheid, verantwoordelijk
Uitgesloten
Deelname (2x)
Toetsing (2x), toets
Plannen
Mentor (2x)
Ingehaald
Goorloofd
Ongeoorloofd (2x)
Verzuim (3x)
Verslagen
Voordoen
Doorverwijzen, doorverwezen
Locatie
Stippelt ... uit
Aanschaffen
V.D.O.
Uitgereikt (2x)
Verschuldigd (2x)
Overgemaakt
Toegezonden, toegestuurd
Acceptgirokaart (2x)
Contributies
Uitsluiting
Gewend
Opgedeeld

Vragen

melden
toets (h)
verantwoordelijk (h)
mentor (2x) (h)
doorverwezen (h)
reglement (h)
aanhebben
inhalen (h)
onderwijsreglement (h)
examenreglement (h)
stagebedrijf (h)
stage (h)
helpdesk (h)

Uitgewerkt, uitwerkt
 Onderwijsreglement (2x)
 Examenreglement (2x)
 Stagebedrijf
 Lessenverzuim
 Controlemiddel
 Helpdesk

Tekst 4

RSI (10x), RSI-klachten (3x)
 Nek
 Polsen
 Klachten (5x)
 Tintelingen
 Doof
 Stijfheid
 Kramp, krampachtige
 Lokaliseren
 Verergeren (2x)
 Naarmate
 Repeterend, repeterende
 Afwisseling
 Zeggenschap
 Stadium (3x), stadia (2x)
 Sluipende
 Onderverdeeld
 Continu
 Bijna
 Gevoelloosheid
 Werkplek
 Armleuningen
 Typen

Tekst 5

Algemeen
 Kassa
 Bron
 Adagium
 Opengemaakte
 Behagen
 Bonbons
 Concern
 Lat
 Uitverkocht
 Onverhoopt
 Korting (2x), kortingen (2x)
 Zegeltjes
 Weggeven
 Winnaars
 Assortiment (2x)
 Carnaval
 Koude schotel

Vragen

RSI (12x), RSI-klachten (5x) (h)
 risico (h)
 eenzelfde
 stadium (4) (1xV/3xO), stadia (h)
 genezen (3x), geneest
 beschrijft (h)
 RSI-patiënten

Vragen

verslagen
 korting (h)
 tomaten (3x)
 bonbons (h)
 zegeltjes (h)
 vuurwerk

Brouwer
 Coulant
 Duitse
 Aanslaan
 Krat
 Overige
 Netvlies
 Locatie
 Professionaliteit
 Automatisering
 Tegoedbon
 Scoren (2x), scoorde

Tekst 6

Mineralen
 Vezels
 Koolhydraten (2x)
 Eiwitten (2x)
 Behulp
 Wijzer
 Aangeeft
 Macaroni
 Peulvruchten
 Tahoe
 Margarine (2x)
 Halvarine
 Olie, oliën
 Binnenkrijgen
 Minstens
 Algemeen
 Opdelen
 Verzadigde (3x)
 Onverzadigde (2x), onverzadigd
 Cholesterolgehalte (3x)
 Spek
 Plantaardige
 Suikers (7x)
 Nature
 Glazuur
 Tussendoortje
 Voedingswijzer (5x)
 Rundvlees
 Lamsvlees

Tekst 7

Brochure
 Locaties (2)
 Afwisselend
 Assisteren
 Gastvrouw
 Overige
 Onweerstaanbaar

Vragen

suikers (5x) (h)
 verzadigde (h)
 eiwitten (h)
 koolhydraten (h)
 mineralen (h)
 vezels (h)
 glazuur (h)
 voedingswijzer (2x)

Vragen

bijscholing (h)
 bespreken
 locatie (3x), locaties (h)
 stage (h)
 kraamzorg (4x) (h)
 kraamverzorgster (h)
 kraamverzorgende (h)

Onregelmatig	vmbo-diploma	(h)
Beroerd	inwerktijd	(h)
Mbo		
Scooter		
Inenting		
Polio		
Vmbo		
Solliciteren		
Conform		
Cao (2)		
Bijscholing		
Diverse		
Bod		
Aangedragen		
Regelmatig		
Uitwisselen		
Symposia		
Bijwonen		
Mobiele		
Postbus		
Kraamzorg (5x)		
Kraamverzorgende(n) (8x)		
Inwerkperiode		
Reiskostenvergoeding		
Kraamzorgadres		
Stagiaires, stage		
E-mailen		

Tekst 8

Folder (2x)
 Schade
 Letsel
 Ontsnappen (2x)
 Sticker
 Schakel/schakelt ... uit
 Kortsluiting (2x)
 Elektronica (3x)
 Combinatie
 Gordel, gordels (2x)
 Los
 Verbrijzelen
 Object
 Stevig
 Voorkeur
 Inzittenden
 Angstaanjagende
 Autogordel, autogordels
 Autogordelme
 Onderdeel
 Veiligheidshamer (5x)
 Kinderzitjes

Vragen

folder (4x)	(h)
plek	
sticker	(h)
inrijdt	
aanlaten (2x)	
uitschakelen (4x)	(h)
gordel	(h)
openduwen	
allerbelangrijkst	

Bijlage E2: Moeilijke woorden vertaalde *Goethe Zertifikat*

Instructie

Bijbehorende

Mobiele

Onderdelen

Tekst 1

Mobiele

Portemonnee (7x)

Afgegeven (2x)

Afhalen

Relatief

Contant

Grabbelen

Kassa

Terug ... geven

Dichtstbijzijnde

Bankfiliaal

Handtas (2x)

Blog

Blogbericht

Vragen

ringelde

portemonnee (5x)

(h)

Tekst 2

Olie

Kolen

Energie (2x), energieën

Hernieuwbare

Behulp

Installatie, installaties

Natuurkundige

Motor (2x)

Genereert (2x)

Warmte

Drijft ... aan

Generator

Produceert

Verbruikt

Beschikking

Actieve

Warmtevoorziening

Biogas

Bio-energiedorp

Biogasinstallatie

Vragen

produceert (2x)

(h)

warmte

(h)

energie

(h)

techniek

biogasinstallatie (2x)

(h)

Tekst 3

Tour (2x)

Opstappen, stappen ... op

Uitproberen

Elektromotor

Omgekomen

Actieve

Vragen

trein

toerisme

(h)

fietspaden

rondleiding

sportief

(h)

stadsrondleidingen

Toerisme
 Brochure
 Sportief, sportieve, sportieven, sportievelingen
 E-fietser
 E-biketrend

Tekst 4

Advertentie A

Litteraire
 Gedichten
 Vereenvoudigde
 Onbeperkt

Advertentie B

Verbeteren
 Grammatica
 Leerportaal
 Internet
 Online

Advertentie D

Perfectioneer
 Horeca
 Vergoed

Advertentie E

Trainers, trainsters
 Algemene
 Duits
 Toerisme
 Sollicitaties
 Bv.

Werkgerelateerde
 Fulltime

Advertentie F

Magazine

Advertentie G

Literatuur
 Auteurs
 Sollicitatie
 Dichtbundels

Advertentie H

Flexibele
 Instaptoets
 Online

Advertentie J

Bureaumanagement
 Boekhouding
 Engels

Tekst 5

Tijdschrift
 Videospellen
 Invloed
 Beïnvloeden

Vragen

sector
 verbeteren (2x) (h)
 regelmatig
 literatuur (h)
 bijwonen

Schade
 Tegenovergestelde
 Effect
 Sowieso
 Ombrengt, om ... brengen
 Cynisch
 Vernietiging
 Bijna
 Regelmatig
 Uitlaatklep
 Accepteren
 Doordraait
 Verslaafd
 Copycat
 Tactiek, tactisch
 Gewelddadige
 Eindeffect
 Inspiratiebron
 Virtueel

Tekst 6

Bindend
 Secretariaat (3x)
 Gezamenlijke (2x)
 Faciliteiten
 Schade
 Melden
 Overlast
 Psychoactieve
 Substanties
 Contant
 Kluisjes
 Beschikking
 Boete
 Aansprakelijk
 Geef ... af
 Scooters
 Motors
 Schoolmeubilair
 Schoolevenementen
 Uitzonderingsgevallen
 Rookzones
 Diefstal (2x)

Vragen

scholieren (3x), scholier	
posters	
kluisjes	(h)
secretariaat	(h)
gemeld	(h)

Bijlage E3: Moeilijke woorden *Goethe Zertifikat*

Instructie

Modul

Bleistift

Z.B.

Zertifikat

Tekst 1

Brieftasche (7x)

Bankfiliale

Eingesteckt

Clever

Bankomatkarte

Filiale, filialen

Aus ... gerutscht

Computervernetzung

Episode

Ausgegangen

Hervor

Vragen

Brieftasche (5x)

(h)

Tekst 2

Triebt ... an

Bio-gas

Bio-gasanlage

Erwärmt

Generator

Erneubaren

Vragen

Biogasanlage (2x)

(h)

Tekst 3

E-biker, E-bike (2x)

Elektro-Velo

Heer

Hauptquartier

Besiegt

Elektromotor

Schlacht

Umgekommen

Schwitzen

Vragen

Elektro-Velos
anreisen

(h)

Tekst 4

Advertentie A

Unieingeschränktes

Advertentie B

Lernportal

Kurslektionen

Grammatik

Gratis

Advertentie D

Perfektionieren

Unterkunft

Verpflegung

Advertentie E

Z.B.

Advertentie F

Probeexemplar

Advertentie G

Lektor, Lektorin

Tekst 5

Sogennante (3x), sogenannten (2x)

Abzuschaffen

Zynisch

Monster

Gleichgültigkeit

Durchdreht

Nachahmungstäter

Taktik, taktische

Inspirationsquelle

Tekst 6

Sekretariat (3x)

Lehrperson

Untersagt

Psychoaktiven

Schulareal (3x)

Freien

Aschenbecher

Diebstahl, diebstähle

Fundgegenstände (2x)

Gratis-Autoparkplätze

Mopeds

Vragen

Poster

aufhängen

Sekretariat (h)

Lehrperson (h)

genehmigt